

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

745

На основу члана 26. става (1) тачка б) алинеја 8) и става (2) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20, 59/22, 20/25 и 30/25), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, 24/08) и члана 6. става (1) Одлуке о критеријума за утврђивање додатка на плату на основу обављања сложених информатичко-апликацијских послова у институцијама Босне и Херцеговине

("Службени гласник БиХ", број 38/09), на приједлог Министарства безбједности Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 102. сједници одржаној 18.2.2026. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ДОДАТКУ НА ПЛАТУ
ДРЖАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА У ГРАНИЧНОЈ
ПОЛИЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Одлуци о додатку на плату државним службеницима у Граничној полицији Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 16/21, 41/22 и 67/25), у члану 2. додаје се текст који гласи:

Име и презиме државног службеника/Радно мјесто	Сложени информатичко-апликацијски послови и посебности	Број освојених бодова	Постотак додатка на плату
Александар Панчић/WEB администратор- стручни сарадник (Одсек за информатику)	Управљање и пројектовање процеса и управљачких апликација	0	8
	Пројектовање и развој процеса и управљачких апликација	0	
	Јединственост радног мјеста	0	
	Имплементација процеса и управљачких апликација	0	
	Тестирање процеса и управљачких апликација	3	
	Обука корисника	3	
	Одржавање процеса и управљачких апликација	2	
		8	8

Члан 2.

Ова одлука ступа даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 78/26
18. фебруара 2026. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 26. става (1) тачка б) алинеја 8) и става (2) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20, 59/22, 20/25 и 30/25), члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, 24/08) и члана 6. става (1) Одлуке о критеријима за утврђивање додатка на плату на основу обављања сложених информатичко-апликацијских послова у институцијама Босне

i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 38/09), na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 102. sjednici održanoj 18.2.2026. godine, donijelo je

**ODLUKU
O DOPUNI ODLUKE O DODATKU NA PLATU
DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA U GRANIČNOJ POLICIJI
BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

U Odluci o dodatku na platu državnim službenicima u Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/21, 41/22 i 67/25), u članu 2. dodaje se tekst koji glasi:

Ime i prezime državnog službenika/Radno mjesto	Složeni informatičko-aplikacijski poslovi i posebnosti	Broj osvojenih bodova		Procenat dodatka na platu
Aleksandar Pandžić/ WEB Administrator - stručni saradnik (Odsjek za informatiku)	Upravljanje i projektovanje procesa i upravljačkih aplikacija	0	8	8
	Projektovanje i razvoj procesa i upravljačkih aplikacija	0		
	Jedinstvenost radnog mjesta	0		
	Implementacija procesa i upravljačkih aplikacija	0		
	Testiranje procesa i upravljačkih aplikacija	3		
	Obuka korisnika	3		
	Održavanje procesa i upravljačkih aplikacija	2		

Član 2.

Ova odluka stupa danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 78/26
18. februara 2026. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

obavljanja složenih informatičko-aplikacijskih poslova u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 38/09), na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 102. sjednici održanoj 18.2.2026. godine, donijelo je

**ODLUKU
O DOPUNI ODLUKE O DODATKU NA PLAĆU
DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA U GRANIČNOJ POLICIJI
BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.

U Odluci o dodatku na plaću državnim službenicima u Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/21, 41/22 i 67/25), u članku 2. dodaje se tekst koji glasi:

Na temelju članka 26. stavak (1) točka b) alineja 8) i stavka (2) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20, 59/22, 20/25 i 30/25), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, 24/08) i članka 6. stavak (1) Odluke o kriterijumima za utvrđivanje dodatka na plaću na osnovu

Ime i prezime državnog službenika/Radno mjesto	Složeni informatičko-aplikacijski poslovi i posebnosti	Broj osvojenih bodova		Postotak dodatka na plaću
Aleksandar Pandžić/ WEB Administrator - stručni saradnik (Odsjek za informatiku)	Upravljanje i projektiranje procesa i upravljačkih aplikacija	0	8	8
	Projektiranje i razvoj procesa i upravljačkih aplikacija	0		
	Jedinstvenost radnog mjesta	0		
	Implementacija procesa i upravljačkih aplikacija	0		
	Testiranje procesa i upravljačkih aplikacija	3		
	Obuka korisnika	3		
	Održavanje procesa i upravljačkih aplikacija	2		

Članak 2.

Ova Odluka stupa danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 78/26
18. veljače 2026. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

746

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 51. stav 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 i 18/24), Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 108. sjednici, održanoj 15.4.2026. godine, donio je

РЈЕШЕЊЕ

**О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА ДИРЕКТОРА АРХИВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- Шимун Новаковић**, разрјешава се дужности замјеника директора Архива Босне и Херцеговине, са даном 21.4.2026. године, на лични захтјев.
- Ово рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".
СМ број 79/26
15. априла 2026. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 51. stav 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06,

32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 и 18/24), Вijeće министара Босне и Херцеговине, на 108. сједници одржаној 15.4.2026. године, донijело је

РЈЕШЕЊЕ

О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА ДИРЕКТОРА АРХИВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **Šimun Novaković**, разрјешава се дужности замјеника директора Архива Босне и Херцеговине, са даном 21.4.2026. године, на лични захтјев.
2. Ово рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 79/26
15. априла 2026. године
Сарајево

Предсједavajuća
Вijeća министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу чланка 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и чланка 51. ставак 2. Закона о државној служби у институцијима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12, 93/17 и 18/24), Вijeće министара Босне и Херцеговине, на 108. сједници одржаној 15.4.2026. године, донijело је

РЈЕШЕЊЕ

О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА РАВНАТЕЛЈА АРХИВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **Šimun Novaković**, разрјешава се дужности замјеника рavnателја Архива Босне и Херцеговине, с даном 21.4.2026. године, на особни захтјев.
2. Ово рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 79/26
15. травња 2026. године
Сарајево

Предсједателјica
Вijeća министара БиХ
Борјана Кришто, в. р.

ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

747

На основу члана 86и. у вези са чланом 16. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 15.4.2026. године, усвојио је

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ВЕЗИ С ИЗВЈЕШТАВАЊЕМ О ИМОВИНИ И ИНТЕРЕСИМА

Члан 1.

У Правилнику Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине у вези с извјештавањем о имовини и интересима ("Службени гласник БиХ", бр. 20/24, 57/24, 37/25, 14/26 и 20/26), члан 6. мијења се и гласи:

"Члан 6.

Програм спољног праћења

- (1) Да би се обезбједило спољно праћење процеса и активности предузетих на основу одредаба члана 86х. ст. (1), (3) и (4) Закона о ВСТС-у БиХ и да би се обезбједили оптимални квалитет, ефикасност и

транспарентност рада система провјере извјештаја о имовини и интересима, Савјет ће ангажовати стручњаке одабране у складу с одредбама члана 7. овог правилника. Ови стручњаци, такође, преузимају улогу праћења рада Одјељења у спровођењу поступака заснованих на извјештајима о имовини и интересима, подносећи Савјету периодичне извјештаје о раду који дају чињеничне информације о квалитету и ефикасности рада Одјељења.

- (2) Стручњаци ће имати савјетодавна овлашћења над радом Одјељења и дисциплинских поступака покренутих на основу надлежности Одјељења.
- (3) Стручњаке подржава одговарајуће помоћно особље, што може да укључује правне савјетнике, финансијске истраживаче, преводиоце, тумаче и административно помоћно особље."

Члан 2.

Члан 7. мијења се и гласи:

"Члан 7.

Запошљавање и ангажовање стручњака и помоћног особља

- (1) Савјет ангажује стручњаке својом одлуком. Савјет ангажује минимално два, а максимално четири стручњака, без ограничења у погледу држављанства. Процедура одабира стручњака се заснива на принципу транспарентности и јавности. Процедура ангажовања стручњака се спроводи на основу јавног позива који објављује Савјет на својој интернетској страници. Поступак избора спроводи трочлана комисија у чијем саставу су један члан Савјета којег Савјет одабере и два члана које предлаже међународни партнер. Трочлана комисија утврђује приједлог кандидата већином гласова и доставља Савјету имена и биографије за најмање 2 (два) успјешна кандидата који испуњавају формалне услове за ангажовање, након чега ће Савјет извршити одабир између предложених кандидата на јавној сједници. Трочлана комисија уз имена кандидата доставља и образложење, а члан трочлане комисије изабран од међународног партнера има право да присуствује сједници Савјета уз право обраћања и образлагања на сједници Савјета на којој се разматра питање ангажовања стручњака.
- (2) Програм спољног праћења финансираће међународни партнери у складу са чланом 17. став (21) Закона о ВСТС-у БиХ и у складу са чл. 112. и 113. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране.
- (3) Помоћно особље из члана 6. став (3) овог правилника ангажује се у складу с процедурама прописаним у ставу (1) овог члана за ангажовање, уз изузетак правила о саставу трочлане комисије у чијем су саставу члан Савјета и два стручњака. Потребу за ангажовањем помоћног особља утврђује Савјет на образложен приједлог стручњака, при чему укупан број ангажованог помоћног особља не може бити већи од осам (8)."

Члан 3.

Члан 8. мијења се и гласи:

"Члан 8.

Минималне квалификације стручњака

- (1) Стручњаци морају да имају професионалне квалификације потребне за обављање функција и

- надлежности наведених у члану 86х. Закона о ВСТС-у БиХ.
- (2) Стручњаци морају да испуњавају најмање следеће минималне захтјеве:
- имати диплому правног факултета;
 - имати искуство у раду на функцији судије или тужиоца или адвоката на конкретним предметима повезаним с питањима сукоба интереса и неоснованог богађења, финансијским истрагама или другим директно повезаним питањима у периоду не краћем од десет (10) година, односно искуство у раду у својству наставног особља на универзитету у областима које су повезане с питањима сукоба интереса и неоснованог богађења, финансијским истрагама или другим директно повезаним питањима у периоду не краћем од десет (10) година;
 - никаква дисциплинска мјера не смије бити на снази против њих;
 - никада нису били предмет кривичне истраге која је окончана подизањем оптужнице;
 - имати одличну професионалну репутацију;
 - стручњаци могу бити ангажовани на позицији до навршетка 70 (седамдесет) година живота, а по испуњењу услова старосног критеријума аутоматски им престаје ангажман.
- (3) Следеће ће се сматрати пожељним:
- претходно искуство у провјери имовине;
 - знање једног од локалних језика."
- Члан 4.
- У члану 9. став (3) мијења се и гласи:
- "(3) Стручњаци ће радити у просторијама Савјета, осим када је из оправданих разлога потребно да обављају активности изван просторија ВСТС-а БиХ."
- Члан 5.
- У члану 10. ставу (1) ријечи "за спољно праћење" се бришу.
- Став (2) се брише.
- У ставу (3) који постаје нови став (2) ријечи "за спољно праћење" се бришу.
- Став (4) постаје нови став (3).
- У ставу (5) који постаје нови став (4) ријечи "за спољно праћење" се бришу.
- Члан 6.
- Члан 11. мијења се и гласи:
- "Члан 11.
- Надлежности стручњака
- (1) Стручњаци имају следеће надлежности:
- праћење процеса запошљавања запосленика Одјељења на основу члана 86х. став (3) Закона о ВСТС-у БиХ, укључујући:
 - развој плана запошљавања,
 - именовање чланова ВСТС-а БиХ у Комисију за избор,
 - прегледање садржаја конкурса за радно мјесто,
 - прегледање биографије и пријавних образаца с попутним документима подносиоца пријаве на конкурс,
 - прегледање и давање препорука за оцјену писмених тестова и право увида у оцјене писмених тестова,
 - прегледање питања за интервју, присуство на интервјуима, давање препорука за оцјену интервјуа и избор успјешног подносиоца пријаве по достављеним листама успјешних кандидата од Агенције за државну службу БиХ.
 - праћење прикупљања, провјере и објављивања извјештаја о имовини и интересима на основу члана 86х. став (1) Закона о ВСТС-у БиХ;
 - праћење целокупног функционисања Одјељења на основу члана 86х. став (1) Закона о ВСТС-у БиХ;
 - праћење и извјештавање о дисциплинским поступцима који су произашли из провјере имовинских картона на основу члана 86х. став (4) Закона о ВСТС-у БиХ; и
 - могу да предложе покретање дисциплинског поступка против запосленика Одјељења.
- (2) Стручњаци ће, ако сматрају неопходним, испитати и процијенити све чињенице и околности у вези с надлежностима из става (1) овог члана.
- (3) Током поступка провјере стручњаци могу да затраже од запосленика Одјељења све информације које су у посједу Одјељења и које Одјељење може да прибави. Стручњаци ће имати право да прегледају документе којима се утврђују чињенице у поступку провјере извјештаја о имовини и интересима.
- (4) Стручњаци ће писменим путем поднијети препоруке шефу Одјељења. Препоруке се могу односити на конкретне предмете провјере или целокупно функционисање Одјељења.
- (5) Стручњаци ће објавити препоруке у периодичном извјештају, осим ако не одлуче супротно због ризика по провјеру или дисциплински поступак или заштиту личних података или заштите интегритета процеса или повјерљивости методологије провјере.
- (6) Стручњаци ће најмање три пута годишње објавити периодични извјештај. Поштујући правила о заштити личних података и на транспарентан начин, периодични извјештај ће пружити информације најмање о следећем:
- резултатима спољног праћења поткријепљеним статистичким подацима;
 - резултатима и налазима спроведених конкурсних процедура за попуњавање радних мјеста у Одјељењу;
 - раду и резултатима рада Одјељења уз анализу поступања Одјељења у поступцима провјере извјештаја о имовини и интересима, укључујући статистичке податке;
 - сарадњи с Одјељењем и запосленицима Одјељења;
 - поступању Канцеларије дисциплинског тужиоца и дисциплинских комисија по прослијеђеним информацијама од Одјељења у складу са чланом 86д. став (3) Закона о ВСТС-у БиХ;
 - врсти и природи навода о дисциплинској одговорности запосленика Одјељења, ако их је било;
 - сарадњи Одјељења с другим органима власти, приватним субјектима и лицима;
 - препорукама за унапређење рада, нарочито за унапређење правног оквира и поступка провјере извјештаја о имовини и интересима, спољног праћења, те унапређење рада Одјељења и тјела

која поступају по достављеним информацијама од Одјељења у складу са чланом 86д. став (3) Закона о ВСТС-у БиХ."

Члан 7.

У члану 12. ставу (1) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (2) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (3) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (4) ријечи "за спољно праћење засниваће" мијењају се ријечима "ће заснивати".

У ставу (5) ријечи "за спољно праћење" се бришу, а након ријечи "исте" додају се интерпункцијски знак зарез и ријечи "а која се објављује уз препоруку стручњака".

Члан 8.

У члану 13. ставу (1) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (2) ријечи "за спољно праћење" се бришу, а у тачки б. након ријечи "као и" додају се ријечи "тужбама и одговорима на тужбу и" и након ријечи "против подносиоца извјештаја" додају се ријечи "у дисциплинским поступцима покренутим на основу члана 86д. став (3) Закона о ВСТС-у БиХ".

У ставу (3) ријечи "за спољно праћење" се бришу, а након ријечи "Законом о заштити личних података" додају се ријечи "Босне и Херцеговине".

Након става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Приступ подацима Одјељења у електронском и физичком облику ће бити детаљно регулисан протоколом о поступању с подацима који ће утврдити Одјељење и стручњаци."

Члан 9.

У члану 14. ставу (1) ријечи "за спољно праћење омогућиће се" мијењају се ријечима "се омогућава".

У ставу (3) ријечи "ће пратити" мијењају се ријечју "праће".

У ставу (4) ријечи "ће пратити" мијењају се ријечју "праће".

У ставу (5) након ријечи "доставити" додаје се ријеч "стручњаку".

У ставу (6) ријечи "Босне и Херцеговине" мијењају се ријечима "БиХ", а ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (8) ријечи "независних" и "за спољно праћење" се бришу.

Члан 10.

У члану 15. ставу (1) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (3) након ријечи "омогућити" додаје се ријеч "стручњацима", а ријечи "стручњацима за спољно праћење" се бришу.

Члан 11.

У члану 16. ставу (1) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

У ставу (3) ријечи "за спољно праћење" се бришу.

Након става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Савет обезбеђује стручњацима благовремен приступ тужби и одговору на тужбу поднесеним у дисциплинским поступцима покренутим на основу члана 86д. став (3) Закона о ВСТС-у БиХ. Стручњак ће податке који су му на овај начин учињени доступним третирати као повјерљиве."

Члан 12.

У члану 17. ставу (1) ријечи "Босне и Херцеговине" мијењају се ријечима "БиХ".

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана усвајања, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 15-02-2-877-5/2026

22. априла 2026. године

Сарајево

Предсједник

Санин Богунџић, с. р.

Na osnovu člana 86i. u vezi sa članom 16. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 15.4.2026. godine, usvojilo je

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA VISOKOG SUDSKOG I TUŽILAČKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE U VEZI S IZVJEŠTAVANJEM O IMOVINI I INTERESIMA

Члан 1.

У Правилнику Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine u vezi s izvještavanjem o imovini i interesima ("Službeni glasnik BiH", br. 20/24, 57/24, 37/25, 14/26 i 20/26), član 6. mijenja se i glasi:

"Члан 6.

Program vanjskog praćenja

- (1) Kako bi se osiguralo vanjsko praćenje procesa i aktivnosti poduzetih na osnovu odredaba člana 86h. st. (1), (3) i (4) Zakona o VSTV-u BiH i kako bi se osigurali optimalni kvalitet, efikasnost i transparentnost rada sistema provjere izvještaja o imovini i interesima, Vijeće će angažovati stručnjake odabrane u skladu s odredbama člana 7. ovog pravilnika. Ovi stručnjaci, također, preuzimaju ulogu praćenja rada Odjela u provođenju postupaka zasnovanih na izvještajima o imovini i interesima, podnoseći Vijeću periodične izvještaje o radu koji daju činjenične informacije o kvalitetu i efikasnosti rada Odjela.
- (2) Stručnjaci će imati savjetodavna ovlaštenja nad radom Odjela i disciplinskih postupaka pokrenutih na osnovu nadležnosti Odjela.
- (3) Stručnjake podržava odgovarajuće pomoćno osoblje, što može uključivati pravne savjetnike, finansijske istraživače, prevodioce, tumače i administrativno pomoćno osoblje."

Члан 2.

Члан 7. mijenja se i glasi:

"Члан 7.

Zapošljavanje i angažovanje stručnjaka i pomoćnog osoblja

- (1) Vijeće angažuje stručnjake svojom odlukom. Vijeće angažuje minimalno dva, a maksimalno četiri stručnjaka, bez ograničenja u pogledu državljanstva. Procedura odabira stručnjaka se zasniva na principu transparentnosti i javnosti. Procedura angažovanja stručnjaka se provodi na osnovu javnog poziva koji objavljuje Vijeće na svojoj internetskoj stranici. Postupak izbora provodi tročlana komisija u čijem sastavu su jedan član Vijeća kojeg Vijeće odabere i dva člana koje predlaže međunarodni partner. Tročlana komisija utvrđuje prijedlog kandidata većinom glasova i dostavlja Vijeću imena i biografije za najmanje 2 (dva) uspješna kandidata koji ispunjavaju formalne uslove za angažovanje,

nakon čega će Vijeće izvršiti odabir između predloženih kandidata na javnoj sjednici. Tročlana komisija uz imena kandidata dostavlja i obrazloženje, a član tročlane komisije izabran od međunarodnog partnera ima pravo prisustvovati sjednici Vijeća uz pravo obraćanja i obrazlaganja na sjednici Vijeća na kojoj se razmatra pitanje angažovanja stručnjaka.

- (2) Program vanjskog praćenja finansirat će međunarodni partneri u skladu sa članom 17. stav (21) Zakona o VSTV-u BiH i u skladu sa čl. 112. i 113. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane.
- (3) Pomoćno osoblje iz člana 6. stav (3) ovog pravilnika angažuje se u skladu s procedurama propisanim u stavu (1) ovog člana za angažovanje, uz izuzetak pravila o sastavu tročlane komisije u čijem su sastavu član Vijeća i dva stručnjaka. Potrebu za angažovanjem pomoćnog osoblja utvrđuje Vijeće na obrazložen prijedlog stručnjaka, pri čemu ukupan broj angažovanog pomoćnog osoblja ne može biti veći od osam (8)."

Član 3.

Član 8. mijenja se i glasi:

"Član 8.

Minimalne kvalifikacije stručnjaka

- (1) Stručnjaci moraju imati profesionalne kvalifikacije potrebne za obavljanje funkcija i nadležnosti navedenih u članu 86h. Zakona o VSTV-u BiH.
- (2) Stručnjaci moraju ispunjavati najmanje sljedeće minimalne zahtjeve:
 - a) imati diplomu pravnog fakulteta;
 - b) imati iskustvo u radu na funkciji sudije ili tužioca ili advokata na konkretnim predmetima povezanim s pitanjima sukoba interesa i neosnovanog bogaćenja, finansijskim istragama ili drugim direktno povezanim pitanjima u periodu ne kraćem od deset (10) godina, odnosno iskustvo u radu u svojstvu nastavnog osoblja na univerzitetu u oblastima koje su povezane s pitanjima sukoba interesa i neosnovanog bogaćenja, finansijskim istragama ili drugim direktno povezanim pitanjima u periodu ne kraćem od deset (10) godina;
 - c) nikakva disciplinska mjera ne smije biti na snazi protiv njih;
 - d) nikada nisu bili predmet krivične istrage koja je okončana podizanjem optužnice;
 - e) imati odličnu profesionalnu reputaciju;
 - f) stručnjaci mogu biti angažovani na poziciji do navršetka 70 (sedamdeset) godina života, a po ispunjenju uslova starosnog kriterija automatski im prestaje angažman.
- (3) Sljedeće će se smatrati poželjnim:
 - a) prethodno iskustvo u provjeri imovine;
 - b) znanje jednog od lokalnih jezika."

Član 4.

U članu 9. stav (3) mijenja se i glasi:

- (3) Stručnjaci će raditi u prostorijama Vijeća, osim kada je iz opravdanih razloga potrebno da obavljaju aktivnosti izvan prostorija VSTV-a BiH."

Član 5.

U članu 10. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

Stav (2) se briše.

U stavu (3) koji postaje novi stav (2) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

Stav (4) postaje novi stav (3).

U stavu (5) koji postaje novi stav (4) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

Član 6.

Član 11. mijenja se i glasi:

"Član 11.

Nadležnosti stručnjaka

- (1) Stručnjaci imaju sljedeće nadležnosti:
 - a) praćenje procesa zapošljavanja zaposlenika Odjela na osnovu člana 86h. stav (3) Zakona o VSTV-u BiH, uključujući:
 - i. razvoj plana zapošljavanja,
 - ii. imenovanje članova VSTV-a BiH u Komisiju za izbor,
 - iii. pregledanje sadržaja konkursa za radno mjesto,
 - iv. pregledanje biografije i prijavnih obrazaca s popratnim dokumentima podnosioca prijave na konkurs,
 - v. pregledanje i davanje preporuka za ocjenu pismenih testova i pravo uvida u ocjene pismenih testova,
 - vi. pregledanje pitanja za intervju, prisustvo na intervjuima, davanje preporuka za ocjenu intervjua i izbor uspješnog podnosioca prijave po dostavljenim listama uspješnih kandidata od Agencije za državnu službu BiH.
 - b) praćenje prikupljanja, provjere i objavljivanja izvještaja o imovini i interesima na osnovu člana 86h. stav (1) Zakona o VSTV-u BiH;
 - c) praćenje cjelokupnog funkcionisanja Odjela na osnovu člana 86h. stav (1) Zakona o VSTV-u BiH;
 - d) praćenje i izvještavanje o disciplinskim postupcima koji su proizašli iz provjere imovinskih kartona na osnovu člana 86h. stav (4) Zakona o VSTV-u BiH; i
 - e) mogu predložiti pokretanje disciplinskog postupka protiv zaposlenika Odjela.
- (2) Stručnjaci će, ako smatraju neophodnim, ispitati i procijeniti sve činjenice i okolnosti u vezi s nadležnostima iz stava (1) ovog člana.
- (3) Tokom postupka provjere stručnjaci mogu zatražiti od zaposlenika Odjela sve informacije koje su u posjedu Odjela i koje Odjel može pribaviti. Stručnjaci će imati pravo da pregledaju dokumente kojima se utvrđuju činjenice u postupku provjere izvještaja o imovini i interesima.
- (4) Stručnjaci će pismenim putem podnijeti preporuke šefu Odjela. Preporuke se mogu odnositi na konkretne predmete provjere ili cjelokupno funkcionisanje Odjela.
- (5) Stručnjaci će objaviti preporuke u periodičnom izvještaju, osim ako ne odluče suprotno zbog rizika po provjeru ili disciplinski postupak ili zaštitu ličnih podataka ili zaštite integriteta procesa ili povjerljivosti metodologije provjere.
- (6) Stručnjaci će najmanje tri puta godišnje objaviti periodični izvještaj. Poštujući pravila o zaštiti ličnih podataka i na transparentan način, periodični izvještaj će pružiti informacije najmanje o sljedećem:
 - a) rezultatima vanjskog praćenja potkrijepljenim statističkim podacima;
 - b) rezultatima i nalazima provedenih konkursnih procedura za popunjavanje radnih mjesta u Odjelu;
 - c) radu i rezultatima rada Odjela uz analizu postupanja Odjela u postupcima provjere izvještaja o imovini i interesima, uključujući statističke podatke;

- d) saradnji s Odjelom i zaposlenicima Odjela;
- e) postupanju Ureda disciplinskog tužioca i disciplinskih komisija po prosljedenim informacijama od Odjela u skladu sa članom 86d. stav (3) Zakona o VSTV-u BiH;
- f) vrsti i prirodi navoda o disciplinskoj odgovornosti zaposlenika Odjela, ako ih je bilo;
- g) saradnji Odjela s drugim organima vlasti, privatnim subjektima i licima;
- h) preporukama za unapređenje rada, naročito za unapređenje pravnog okvira i postupka provjere izvještaja o imovini i interesima, vanjskog praćenja, te unapređenje rada Odjela i tijela koja postupaju po dostavljenim informacijama od Odjela u skladu sa članom 86d. stav (3) Zakona o VSTV-u BiH."

Član 7.

U članu 12. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (2) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (3) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (4) riječi "za vanjsko praćenje zasnovat će" mijenjaju se riječima "će zasnovati".

U stavu (5) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu, a nakon riječi "iste" dodaju se interpunkcijski znak zarez i riječi "a koja se objavljuje uz preporuku stručnjaka".

Član 8.

U članu 13. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (2) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu, a u tački b. nakon riječi "kao i" dodaju se riječi "tužbama i odgovorima na tužbu i" i nakon riječi "protiv podnosioca izvještaja" dodaju se riječi "u disciplinskim postupcima pokrenutim na osnovu člana 86d. stav (3) Zakona o VSTV-u BiH".

U stavu (3) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu, a nakon riječi "Zakonom o zaštiti ličnih podataka" dodaju se riječi "Bosne i Hercegovine".

Nakon stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

"(4) Pristup podacima Odjela u elektronskom i fizičkom obliku bit će detaljno regulisan protokolom o postupanju s podacima koji će utvrditi Odjel i stručnjaci."

Član 9.

U članu 14. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje omogućit će se" mijenjaju se riječima "se omogućava".

U stavu (3) riječi "će pratiti" mijenjaju se riječju "prate".

U stavu (4) riječi "će pratiti" mijenjaju se riječju "prate".

U stavu (5) nakon riječi "dostaviti" dodaje se riječ "stručnjaku".

U stavu (6) riječi "Bosne i Hercegovine" mijenjaju se riječima "BiH", a riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (8) riječi "nezavisnih" i "za vanjsko praćenje" se brišu.

Član 10.

U članu 15. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (3) nakon riječi "omogućiti" dodaje se riječ "stručnjacima", a riječi "stručnjacima za vanjsko praćenje" se brišu.

Član 11.

U članu 16. stavu (1) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

U stavu (3) riječi "za vanjsko praćenje" se brišu.

Nakon stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

"(4) Vijeće osigurava stručnjacima blagovremen pristup tužbi i odgovoru na tužbu podnesenim u disciplinskim postupcima pokrenutim na osnovu člana 86d. stav (3) Zakona o VSTV-u BiH. Stručnjak će podatke koji su mu na ovaj način učinjeni dostupnim tretirati kao povjerljive."

Član 12.

U članu 17. stavu (1) riječi "Bosne i Hercegovine" mijenjaju se riječima "BiH".

Član 13.

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana usvajanja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 15-02-2-877-5/2026

22. aprila 2026. godine

Sarajevo

Predsjednik

Sanin Bogunić, s. r.

Na temelju članka 86i. u svezi s člankom 16. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 15. 4. 2026. godine, usvojilo je

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA VISOKOG SUDBENOG I TUŽITELJSKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE U SVEZI S IZVJEŠĆIVANJEM O IMOVINI I INTERESIMA

Članak 1.

U Pravilniku Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine u svezi s izvješćivanjem o imovini i interesima ("Službeni glasnik BiH", br. 20/24, 57/24, 37/25, 14/26 i 20/26), članak 6. mijenja se i glasi:

"Članak 6.

Program vanjskog praćenja

- (1) Kako bi se osiguralo vanjsko praćenje procesa i aktivnosti poduzetih na temelju odredaba članka 86h. st. (1), (3) i (4) Zakona o VSTV-u BiH i kako bi se osigurali optimalna kvaliteta, učinkovitost i transparentnost rada sustava provjere izvješća o imovini i interesima, Vijeće će angažirati stručnjake odabrane sukladno odredbama članka 7. ovog pravilnika. Ovi stručnjaci, također, preuzimaju ulogu praćenja rada Odjela u provedbi postupaka temeljenih na izvješćima o imovini i interesima, podnoseći Vijeću periodična izvješća o radu koja daju činjenične informacije o kvaliteti i učinkovitosti rada Odjela.
- (2) Stručnjaci će imati savjetodavne ovlasti nad radom Odjela i stegovnih postupaka pokrenutih na temelju nadležnosti Odjela.
- (3) Stručnjake podržava odgovarajuće pomoćno osoblje, što može uključivati pravne savjetnike, financijske istraživače, prevoditelje, tumače i administrativno pomoćno osoblje."

Članak 2.

Članak 7. mijenja se i glasi:

"Članak 7.

Zapošljavanje i angažiranje stručnjaka i pomoćnog osoblja

- (1) Vijeće angažira stručnjake svojom odlukom. Vijeće angažira minimalno dva, a maksimalno četiri stručnjaka, bez ograničenja u pogledu državljanstva. Procedura odabira stručnjaka temelji se na načelu transparentnosti i javnosti. Procedura angažiranja stručnjaka provodi se na temelju javnog poziva koji objavljuje Vijeće na svojoj internetskoj stranici. Postupak izbora provodi tročlano povjerenstvo u čijem sastavu su jedan član Vijeća kojeg Vijeće odabere i dva člana koje predlaže međunarodni partner. Tročlano povjerenstvo utvrđuje prijedlog kandidata većinom glasova i dostavlja Vijeću imena i biografije za najmanje 2 (dva) uspješna kandidata koji ispunjavaju formalne uvjete za

angažiranje, nakon čega će Vijeće izvršiti odabir između predloženih kandidata na javnoj sjednici. Tročlano povjerenstvo uz imena kandidata dostavlja i obrazloženje, a član tročlanog povjerenstva izabran od međunarodnog partnera ima pravo da prisustvuje sjednici Vijeća uz pravo obraćanja i obrazlaganja na sjednici Vijeća na kojoj se razmatra pitanje angažiranja stručnjaka.

- (2) Program vanjskog praćenja financirat će međunarodni partneri sukladno članku 17. stavku (21) Zakona o VSTV-u BiH i sukladno čl. 112. i 113. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane.
- (3) Pomoćno osoblje iz članka 6. stavka (3) ovog pravilnika angažira se sukladno procedurama propisanim u stavku (1) ovog članka za angažiranje, uz iznimku pravila o sastavu tročlanog povjerenstva u čijem su sastavu član Vijeća i dva stručnjaka. Potrebu za angažiranjem pomoćnog osoblja utvrđuje Vijeće na obrazložen prijedlog stručnjaka, pri čemu ukupan broj angažiranog pomoćnog osoblja ne može biti veći od osam (8)."

Članak 3.

Članak 8. mijenja se i glasi:

"Članak 8.

Minimalne kvalifikacije stručnjaka

- (1) Stručnjaci moraju imati profesionalne kvalifikacije potrebne za obavljanje funkcija i nadležnosti navedenih u članku 86h. Zakona o VSTV-u BiH.
- (2) Stručnjaci moraju ispunjavati najmanje sljedeće minimalne zahtjeve:
- imati diplomu pravnog fakulteta;
 - imati iskustvo u radu na funkciji suca ili tužitelja ili odvjetnika na konkretnim predmetima povezanim s pitanjima sukoba interesa i neosnovanog bogaćenja, financijskim istragama ili drugim izravno povezanim pitanjima u razdoblju ne kraćem od deset (10) godina, odnosno iskustvo u radu u svojstvu nastavnog osoblja na sveučilištu u oblastima koje su povezane s pitanjima sukoba interesa i neosnovanog bogaćenja, financijskim istragama ili drugim izravno povezanim pitanjima u razdoblju ne kraćem od deset (10) godina;
 - nikakva stegovna mjera ne smije biti na snazi protiv njih;
 - nikada nisu bili predmet kaznene istrage koja je okončana podizanjem optužnice;
 - imati odličnu profesionalnu reputaciju;
 - stručnjaci mogu biti angažirani na poziciji do navršetka 70 (sedamdeset) godina života, a po ispunjenju uvjeta starosnog kriterija automatski im prestaje angažman.
- (3) Sljedeće će se smatrati poželjnim:
- prethodno iskustvo u provjeri imovine;
 - znanje jednog od lokalnih jezika."

Članak 4.

U članku 9. stavak (3) mijenja se i glasi:

- "(3) Stručnjaci će raditi u prostorijama Vijeća, osim kada je iz opravdanih razloga potrebno da obavljaju aktivnosti izvan prostorija VSTV-a BiH."

Članak 5.

U članku 10. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se. Stavak (2) se briše.

U stavku (3) koji postaje novi stavak (2) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

Stavak (4) postaje novi stavak (3).

U stavku (5) koji postaje novi stavak (4) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

Članak 6.

Članak 11. mijenja se i glasi:

"Članak 11.

Nadležnosti stručnjaka

- (1) Stručnjaci imaju sljedeće nadležnosti:
- praćenje procesa zapošljavanja zaposlenika Odjela na temelju članka 86h. stavka (3) Zakona o VSTV-u BiH, uključujući:
 - razvoj plana zapošljavanja,
 - imenovanje članova VSTV-a BiH u Povjerenstvo za izbor,
 - pregledanje sadržaja natječaja za radno mjesto,
 - pregledanje biografije i prijavnih obrazaca s popratnim dokumentima podnositelja prijave na natječaj,
 - pregledanje i davanje preporuka za ocjenu pismenih testova i pravo uvida u ocjene pismenih testova,
 - pregledanje pitanja za intervju, prisutnost na intervjuima, davanje preporuka za ocjenu intervjua i izbor uspješnog podnositelja prijave po dostavljenim listama uspješnih kandidata od Agencije za državnu službu BiH.
 - praćenje prikupljanja, provjere i objavljivanja izvješća o imovini i interesima na temelju članka 86h. stavka (1) Zakona o VSTV-u BiH;
 - praćenje cjelokupnog funkcioniranja Odjela na temelju članka 86h. stavka (1) Zakona o VSTV-u BiH;
 - praćenje i izvješćivanje o stegovnim postupcima koji su proizašli iz provjere imovinskih kartona na temelju članka 86h. stavka (4) Zakona o VSTV-u BiH; i
 - mogu predložiti pokretanje stegovnog postupka protiv zaposlenika Odjela.
- (2) Stručnjaci će, ako smatraju neophodnim, ispitati i procijeniti sve činjenice i okolnosti u svezi s nadležnostima iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Tijekom postupka provjere stručnjaci mogu zatražiti od zaposlenika Odjela sve informacije koje su u posjedu Odjela i koje Odjel može pribaviti. Stručnjaci će imati pravo pregledati dokumente kojima se utvrđuju činjenice u postupku provjere izvješća o imovini i interesima.
- (4) Stručnjaci će pismenim putem podnijeti preporuke šefu Odjela. Preporuke se mogu odnositi na konkretne predmete provjere ili cjelokupno funkcioniranje Odjela.
- (5) Stručnjaci će objaviti preporuke u periodičnom izvješću, osim ako ne odluče suprotno zbog rizika po provjeru ili stegovni postupak ili zaštitu osobnih podataka ili zaštite integriteta procesa ili povjerljivosti metodologije provjere.
- (6) Stručnjaci će najmanje tri puta godišnje objaviti periodično izvješće. Poštujući pravila o zaštiti osobnih podataka i na transparentan način, periodično izvješće će pružiti informacije najmanje o sljedećem:
- rezultatima vanjskog praćenja potkrijepljenim statističkim podacima;
 - rezultatima i nalazima provedenih natječajnih procedura za popunjavanje radnih mjesta u Odjelu;
 - radu i rezultatima rada Odjela uz analizu postupanja Odjela u postupcima provjere izvješća o imovini i interesima, uključujući statističke podatke;

- d) suradnji s Odjelom i zaposlenicima Odjela;
- e) postupanju Ureda stegovnog tužitelja i stegovnih povjerenstava po proslijeđenim informacijama od Odjela sukladno članku 86d. stavku (3) Zakona o VSTV-u BiH;
- f) vrsti i prirodi navoda o stegovnoj odgovornosti zaposlenika Odjela, ako ih je bilo;
- g) suradnji Odjela s drugim tijelima vlasti, privatnim subjektima i osobama;
- h) preporukama za unaprjeđenje rada, naročito za unaprjeđenje pravnog okvira i postupka provjere izvješća o imovini i interesima, vanjskog praćenja, te unaprjeđenje rada Odjela i tijela koja postupaju po dostavljenim informacijama od Odjela sukladno članku 86d. stavku (3) Zakona o VSTV-u BiH."

Članak 7.

U članku 12. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (2) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (3) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (4) riječi "za vanjsko praćenje zasnivat će" mijenjaju se riječima "će zasnivati".

U stavku (5) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se, a nakon riječi "iste" dodaju se interpunkcijski znak zarez i riječi "a koja se objavljuje uz preporuku stručnjaka".

Članak 8.

U članku 13. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (2) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se, a u točki b. nakon riječi "kao i" dodaju se riječi "tužbama i odgovorima na tužbu i" i nakon riječi "protiv podnositelja izvješća" dodaju se riječi "u stegovnim postupcima pokrenutim na temelju članka 86d. stavka (3) Zakona o VSTV-u BiH".

U stavku (3) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se, a nakon riječi "Zakonom o zaštiti osobnih podataka" dodaju se riječi "Bosne i Hercegovine".

Nakon stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

"(4) Pristup podacima Odjela u elektroničkom i fizičkom obliku bit će detaljno reguliran protokolom o postupanju s podacima koji će utvrditi Odjel i stručnjaci."

Članak 9.

U članku 14. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje omogućit će se" mijenjaju se riječima "se omogućava".

U stavku (3) riječi "će pratiti" mijenjaju se riječju "prate".

U stavku (4) riječi "će pratiti" mijenjaju se riječju "prate".

U stavku (5) nakon riječi "dostaviti" dodaje se riječ "stručnjaku".

U stavku (6) riječi "Bosne i Hercegovine" mijenjaju se riječima "BiH", a riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (8) riječi "neovisnih" i "za vanjsko praćenje" brišu se.

Članak 10.

U članku 15. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (3) nakon riječi "omogućiti" dodaje se riječ "stručnjacima", a riječi "stručnjacima za vanjsko praćenje" brišu se.

Članak 11.

U članku 16. stavku (1) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

U stavku (3) riječi "za vanjsko praćenje" brišu se.

Nakon stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

"(4) Vijeće osigurava stručnjacima pravodoban pristup tužbi i odgovoru na tužbu podnesenim u stegovnim postupcima pokrenutim na temelju članka 86d. stavka (3) Zakona o

VSTV-u BiH. Stručnjak će podatke koji su mu na ovaj način učinjeni dostupnim tretirati kao povjerljive."

Članak 12.

U članku 17. stavku (1) riječi "Bosne i Hercegovine" mijenjaju se riječima "BiH".

Članak 13.

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana usvajanja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 15-02-2-877-5/2026

22. travnja 2026. godine

Sarajevo

Predsjednik

Sanin Bogunić, v. r.

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

748

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-3188/21**, рјешавајући апелацију **Предрага Михаиловића** на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Мирсад Ђеман, председник

Валерија Галић, потпредседница

Angelika Nußberger, потпредседница

Helen Keller, судија

Ledi Bianku, судија

Марин Вукоја, судија

Лариса Велић, судија

на сједници одржаној 26. марта 2026. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

У сваја се апелација **Предрага Михаиловића**.

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3.х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Бијелини број 83 0 П 035676 21 Гж 2 од 15. јуна 2021. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бијелини, који је дужан по хитном поступку донијети одлуку у складу са чланом II/3.х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бијелини да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Предраг Михаиловић (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке, којег заступа Радмила Плавшић, адвокат из Бање Луке, поднио је 7. септембра 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Бијелини (у даљњем тексту: Окружни суд) број 83 0 П 035676 21 Гж2 од

15. јуна 2021. године и Пресуде Основног суда у Зворнику (у даљњем тексту: Основни суд) број 83 0 П 035676 20 П2 од 15. децембра 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23. став (1) Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда, С. Р. и Н. Р. (у даљњем тексту: тужитељица и тужилац или тужиоци) затражено је 3. и 6. марта 2023. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд, Основни суд и тужиоци су у периоду од 14. до 22. марта 2023. године доставили одговоре на апелацију. Запримљени одговори су 27. марта 2023. године достављени апеланту на евентуално изјашњење. Апелант није доставио тражено изјашњење.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу се сажети на следећи начин.

Ток поступка

5. Тужиоци су поднели тужбу против "Euro Blic Press" д.о.о. Бања Лука, Д. Д. и апеланта ради накнаде штете због клевете. Предмет тужбеног захтева је био садржај чланака који су објављени у дневном листу "Еуро Блиц" Република Српска (у даљњем тексту: дневни лист) од 4, 5. и 27. октобра 2017. године.

6. Из стања у спису произлази да је у дневном листу од 4. октобра 2017. године објављен текст под насловом "Правница из 'Алумине' помаже Литванцима у пљачки фабрике". Релевантни дио текста гласи: "Клушко око зворничке 'Алумине' све је замршеније, а како вријеме одмиче, откривају се нови виновници беспопштедне пљачке те фабрике [...]. Према сазнањима 'Блица' Литванци и фочанску фирму 'Павгорд' која у њихову корист покушава да отме 'Алумину', повезује некадашња правница у зворничкој фабрици [тужитељица] [...]. Праће новца већ је одрађено преко фирме са Девичанских Острва, 'Viewside Markets Inc', која је оштетила 'Алумину' непоштивањем уговора о испоруци боксита. Аванс је тој фирми исплаћен, а боксит није испоручен. Овај уговор из 2010. је раскинут, иако вишемилионски аванс није враћен [...] наводи извор 'Блица' упознат са дешавањима око 'Алумине'. Према његовим речима, то није могло да прође без одобравања шефице правне службе 'Бирача' и 'Алумине' [тужитељице]. - Она [тужитељица] је ставила свој параф на раскид уговора, а није предузела било коју радњу да би се аванс наплатио или обезбедио [...] каже наш саговорник. Још једна од кључних литванских фирми, КТФ, у свом пословању нанела је огромну материјалну штету 'Алумини' и остала јој дужна око четири милиона евра. [Тужитељица] је као шефица правне службе пропустила да реагује против те фирме [...]. Да ли се разлог за то крије у чињеници да је њен супруг [тужилац] био правни заступник КТФ-а? [...] Ни ту није крај! Сада фамилија [тужиоци] заступа фирму 'Павгорд' која је у априлу ове године на кратко успјела да на криминалан и до сада некажњен начин блокира 'Алумину' за 155 милиона КМ – открива извор 'Блица' [...]. Они играју на свим странама и узимају милионе потпуно незаконито и некажњено [...] – закључује саговорник нашег листа [...]."

7. У дневном листу од 5. октобра 2017. године објављен је текст под насловом "Брачни пар адвоката подметао уговоре и черупао Алумину". У тексту је, између осталог, наведено: "[...] МУП РС је Посебном одјељењу за сузбијање корупције организираног и најтежих облика привредног криминалитета

Републичког тужилаштва поднио кривичне пријаве против [Литванаца] који су 'управљали овим фабрикама'. [...] Иако су прошле четири године оптужница против њих још нема. Нема ни оптужница којом су обухваћене особе и радње криминалних уписа залога и хипотека на имовини 'Бирача' и 'Алумине' истиче саговорник 'Блица' добро упућен у дешавања око зворничке фабрике [...] не верујем да су Литванци могли да почине криминал тежак преко милијарду марака без помоћи локалних функционера и саучесника из саме 'Алумине' – каже наш извор. Према његовим речима, управо је у свим спорним дешавањима значајно учешће супружника и адвоката [тужитеља] који су раније радили за 'Бирач' и 'Алумину' а сада раде за 'Павгорд'. И не само то, већ су у једном тренутку чак и финансирали 'Алумину'. Тако је [тужилац] 2011. позајмио 'Алумини' 141.000 КМ. Поред његовог потписа је и један од Литванаца којег је МУП само пар дана раније оптужио за тешке преваре. Да све буде апсурдније [тужилац] је учествовао у креирању хипотека на имовини зворничких фирми и то као пуномоћник Укио банке – објашњава саговорник Блица. Такођер, према наводима нашег извора, [тужилац] је као адвокат закључио и анекс уговора о пружању правне помоћи са ФГ 'Бирач' са циљем пружања 'ванредних' адвокатских услуга. Те услуге се односе на пренос права својине на некретнинама и земљишту на 'Бирач' и зависна правна лица [...]. Такођер, према наводима нашег извора, [тужилац] је као адвокат закључио и анекс уговора о пружању правне помоћи са ФГ 'Бирач' [...]. Ни овај уговор није могао да прође без [тужитељице], шефице правне службе 'Алумине'. И на овај уговор [...] је ставила свој параф, чиме се сагласила са махинацијама свог супруга [...]."

8. У дневном листу од 27. октобра 2017. године објављен је текст под насловом "[Тужилац] незаконито уписивао хипотеке на терет Алумине". У релевантном дијелу је наведено: "[Тужилац] је пре стечаја 'Бирача', чија је кћерка фирма 'Алумина', уписао огроман број хипотека са износом потраживања од више десетина милиона КМ [...] у име фирми [...] из Литваније [...] и Литванске Укио банке [...]. Све на имовину и на штету зворничких фирми 'Алумина', 'Алусил' и 'Механика', а пре отварања стечаја над 'Бирачом', односно до 2009. године. На основу ових уговора Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове уписала је [тужиоцима] хипотеке, оверене без адекватних овлашћења и документације које је [тужилац] као пуномоћник требао да поседује [...] наводи извор 'Блица' упознат са дешавањима у 'Алумини'. Према његовим речима, исте те хипотеке су касније обрисане. [...] Он [саговорник] објашњава на који начин је [тужилац] брисао хипотеке које је сам уписао. То је учинио под плаштом наводне заштите имовине 'Алумине', 'Алусила' и 'Механике' иако је ријеч о покушају брисања криминалних трагова. Апсурдно је да се [тужилац], који је незаконито уговорио криминалне вишемилионске хипотеке, након неколико година нашао да 'штити' имовину истих тих фирми које је сам незаконито оптеретио, а при том тражећи од 'Алумине' накнаду за ово од око 35.000 КМ – истиче наш извор. [...]."

9. Током поступка тужиоци су повукли тужбу у односу на "Euro Blic Press" д.о.о. Бања Лука и Д. Д.

Оспорене одлуке

10. Пресудом Основног суда број 83 0 П 035676 20 П2 од 15. децембра 2020. године апелант је обавезан да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете због клевете

учињене објавама у спорним чланцима исплати новчане износе као у изреци пресуде, те да пресуду објави у медијима у којима су објављени спорни текстови и да опозове спорно изражавање.

11. Основни суд је навео да је између парничних странака спорно да ли објављени текстови представљају клевету и да ли тужиоци имају право на накнаду нематеријалне штете. У вези с тим, Основни суд је истакао да је предмет анализирао на основу критеријума који произлазе из праксе Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда. У том погледу, првенствено је указао да је апелант у вријеме објављивања спорних текстова био главни уредник дневног листа. Затим је указао да је општепозната чињеница да је предузеће "Бирач" у стечају, а да је касније основана "Алумина" и да се ради о предузећима од већег економског значаја за ентитет Република Српска и Босну и Херцеговину. Даље је навео да се објављени текстови односе на милионски криминал и расправа о таквим питањима представља расправу питања од општег интереса. Због тога је, како је наведено, извјештавање о пословању тих предузећа било од јавног интереса, како политичког тако и у погледу утврђивања одговорности за евентуалне незаконите радње због којих је у односу на предузеће "Бирач" покренут стечај. Затим, Основни суд је утврдио да је тужитељица била запослена као шефица Правне службе у тим предузећима, те да је због обављања тих послова морала трпјети изражавања која су непријатна. Такође је закључио да је и тужилац јавна личност јер је као адвокат заступао предузеће чије је пословање било у сфери јавног интересовања. У том погледу суд се позвао на став Европског суда у предмету *Бодрожић и Вујин против Србије* (пресуда од 23. јуна 2009. године, представка број 384345/05, тачка 34).

12. Основни суд је затим закључио да су у одређеним дијеловима спорних чланака пренесене неистините чињенице које представљају клевету. У вези с првим чланком од 4. октобра 2017. године, Основни суд је навео да клевету представљају наводи да је "тужитељица нови виновник беспопштедне пљачке фирме; да је ставила свој параф на раскид уговора а да није подузела било коју радњу да би се аванс наплатио или осигурао и да је пропустила да реагира против фирме КТФ за износ дуга од скоро четири милиона Еура а да се разлог за то поступање крије у чињеници да је тужитељ као њезин супруг био правни заступник КТФ; те да се за тужитеље наводи да играју на свим странама и узимају милионе потпуно незаконито и некажњено".

13. У односу на други чланак од 5. октобра 2017. године Основни суд је навео да клевету у односу на оба тужиоца представљају наводи да "у свим спорним криминалним дешавањима од преко милијарду марака имају значајно учешће". У односу на тужитељицу суд је закључио да клевету представљају наводи да "уговор о пружању адвокатских услуга није могао да прође без [тужитељице], шефице правне службе 'Алумине', која је на уговор ставила свој параф чиме се сагласила са махинацијама свог супруга". С друге стране, Основни суд је навео да је апелант доказао да је тужилац 2011. године позајмио "Алумини" 141.000 КМ, да је учествовао у креирању хипотека на имовини зворничких фирми, и то као пуномоћник "Укио банке" и да је као адвокат закључио и анекс уговора о пружању правне помоћи с ФГ "Бирач" 2009. године с циљем пружања "ванредних адвокатских услуга". Основни суд је навео да ти наводи, и да

нису тачни, не представљају клевету с обзиром на то да се односе само на рад тужиоца и његова поступања не указују на постојање незаконитости. Такође, Основни суд је оцијенио да наводи да тужилац признаје да је радња незаконита и да је то класично подмићивање чији је актер сам тужилац представљају мишљење које се заснива на члану 7. Анекса уговора, који је прецизирао да ће "Бирач" платити 12.000,00 КМ као накнаду за посебно ангажовање трећих лица за посебне радње и да се тај новац исплаћује готовински без издавања рачуна. С обзиром на то да је за то мишљење наведено на чему је засновано, Основни суд сматра да је тужилац то дужан трпјети.

14. У односу на трећи чланак од 27. октобра 2017. године, Основни суд је навео да клевета постоји само у односу на тужиоца. Клевету, како је наведено, представљају наводи "да је брисао хипотеке које је сам писао, а да је ријеч о покушају брисања криминалних трагова и да је незаконито уговорио криминалне радње вишемиллионске хипотеке, а да је након неколико година нашао да 'штити' имовину тих истих фирми које је сам незаконито оптеретио". С друге стране, Основни суд је закључио да се не могу сматрати клеветом наводи да "о појединим закулисним радњама адвоката брачног пара тужитеља већ смо писали", јер није ништа детаљније наведено од онога што би могло упућивати о којим радњама се ради и шта је конкретно урађено. Поред тога, оцијенио је да се не могу сматрати клеветом ни наводи "о дрскости [тужитељице] и жељу за осветом говори и чињеница да је она тужила 'Алумину' за мобинг", јер је у том случају наведено мишљење. С обзиром на то, Основни суд је закључио да не постоји клевета у односу на тужитељицу.

15. Затим, у односу на начин прибављања информација, Основни суд је истакао да су информације прибављене од "саговорника" чији се идентитет не наводи, те да тужиоцима није дата могућност да одговоре на спорне наводе јер нису били контактирани. На основу тога, Основни суд је закључио да новинар није поступао у доброј намјери. У односу на спорне дијелове чланака за које је утврдио да представљају клевету, Основни суд је навео да се општи интерес не може бранити доношењем информација за које није утврђена истинитост, а које представљају напад на углед тужилаца и које се због тога не могу сматрати критиком коју су тужиоци дужни толерисати с обзиром на послове и дужности које врше. Такође је истакао да писање текста уз навођење да су информације добијене од саговорника који се не именује указује да се ради о преношењу чињеница. Међутим, како је наведено, ради се о доношењу неистинитих чињеница. Стога, иако су тужиоци јавне личности, не може се од њих очекивати да трпе наводе о свом учешћу у криминалним активностима.

16. У вези с апелантовим доказима, Основни суд је истакао да су током поступка као доказ изведени чланци других интернет портала, односно блога С. В. који се односе на радње тужилаца у "Алумини", поступања с "Укио Банком" и ФГ "Бирач". Међутим, Основни суд је оцијенио да ти докази не потврђују тачност спорних навода који су објављени у дневном листу јер су писани само на основу извора који су познати само новинару, интернет порталу односно блогеру.

17. Основни суд је даље нагласио да слобода изражавања не подразумијева "проношење неистинитих навода који вријеђају тужиоце на груб начин", те да медији имају значајну улогу у благовременом и транспарентном

обавјештавању јавности о свим аспектима живота и рада у неком друштву у складу с нормама прихватљивог и професионалног рада и новинарске етике. Затим је указао да је у тачки 4. Кодекса части БХ новинара наведено да је новинар обавезан износити истину, уравнотежену и провјерену информацију, те да он наводи лица или установе од којих је добио податак, информацију или изјаву, али има право и да не открије извор информације, али за објављени податак сноси моралну, материјалну и кривичну одговорност. Напошљетку, Основни суд је закључио да је објављивањем спорних текстова дошло "до повреде морално-психичке стране личности тужилаца" и да им је нанесена нематеријална штета у виду душевне боли. Висину накнаде штете суд је утврдио примјеном одредби члана 11. Закона о заштити од клевете (у даљњем тексту: ЗЗК) и члана 200. Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), те је апеланту, у складу са чланом 199. ЗОО-а, наложио да објави пресуду у истом медију преко којег је учињена штетна радња.

18. Пресудом Окружног суда број 83 0 П 035676 21 Гж2 од 15. јуна 2021. године дјелимично је усвојена апелантова жалба и првостепена пресуда је преиначена тако што је одбијен тужбени захтјев којим су тужиоци тражили објављивање пресуде, док је у преосталом дијелу апелантова жалба одбијена и потврђена првостепена пресуда.

19. Окружни суд је навео да се апелант неосновано позива на заштиту права на слободу изражавања из чл. 2. и 5. ЗЗК-а јер не спори да су објављени текстови неистинити, односно није извео нити један доказ да су објављени садржаји истинити, иако је на њему био терет доказивања тих чињеница. У вези с тим, Окружни суд је навео да прихвата разлоге првостепеног суда да се у спорним дијеловима текста ради о изношењу чињеница и да је њима извршена клевета. Такође, према оцјени Окружног суда, неприхватљиве су апелантове тврдње да је објављивање било разумно и добронамјерно с обзиром на то да је апелант као главни уредник одобрио објаву "[...] да су тужиоци криминалци, дрски, безобразни и друге увредљиве наводе [...]". У том погледу Окружни суд је навео да у вријеме објављивања чланака није био у току кривични поступак против тужилаца ни за једно од дјела на која се указује у објавама, нити је постојала правоснажна кривична пресуда којом су проглашени кривим. Окружни суд је у том контексту истакао да је апелант прије објављивања спорног садржаја од надлежних институција – суда, тужилаштва и полиције могао добити податке из службених евиденција. Наиме, како је образложено, професионални стандарди поступања су захтијевали да се провјери истинитост чињеница које се износе, али да то није учињено. Надаље, Окружни суд је истакао да је првостепени суд приликом досуђивања накнаде штете поступио правилно, јер из списка предмета произлази да су тужиоци тужили "Глас Српске" и блогера С. В. због сличних објава.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

20. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана П/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на слободу изражавања из члана П/3.х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције и право на имовину из члана П/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

21. Апелант тврди да редовни судови нису примијенили обавезујуће стандарде који произлазе из праксе Европског суда и Уставног суда који се односе на прихватљива ограничења слободу изражавања. У вези с тим, апелант сматра да су редовни судови морали појединачно анализирати три спорна изражавања и свако засебно сагледати кроз тест питања који произлази из праксе Европског суда, и тек након тога довести их у међусобну везу. Да су редовни судови то учинили, апелант сматра да би могли недвосмислено закључити да није постојала намјера да се тужиоцима нанесе штета, већ да су пренесене информације објављиване у дневним новинама и интернет порталима прије и послје објављивања спорних текстова. У вези с тим, апелант је у прилогу апелације доставио копије дневних новина и интернет портала на којима су објављене информације које су пренесене у његовим спорним текстовима. Апелант даље тврди да у тренутку објављивања спорних информација није постојала сумња у њихову истинитост, нарочито јер су се заснивале на званичним информацијама добијеним од МУП-а и актуелним догађајима о којима су писали сви медији у РС. Због тога, сматра да управо те чињенице упућују на закључак да када су информације већ данима биле у јавности, објављене у дневним листовима и *online* порталима, и доступне великом броју лица, спречавање даљњег објављивања тих информација више није могло бити оправдано.

22. Апелант такође сматра да су редовни судови занемарили чињеницу да тужиоци као јавне личности требају имати већи степен одговорности и праг толеранције на одређене информације од обичног грађанина. Осим тога, сматра да тужиоци нису доказали ни висину постављеног тужбеног захтјева, па се не може закључити да су тужиоци због објављивања спорних информација претрпјели нематеријалну штету. Поред наведеног, апелант сматра да су судови погрешно закључили да су спорним текстовима тужиоци оклеветани, односно да се ради о проношењу информација, а не о мишљењу. У том погледу апелант указује да су судови занемарили да је одредбом члана 5. став 3. ЗЗК-а прописано да када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса да је штетник одговоран само ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања. Поред тога, апелант сматра да судови нису имали у виду одредбу члана 6. ЗЗК-а којим су прописани изузеци од одговорности. Напошљетку, апелант сматра да све наведено упућује на то да су оспорене одлуке резултат произвољне примјене материјалног и процесног права и недостатка адекватног образложења приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете.

б) Одговори на апелацију

23. Окружни суд је навео да у свему остаје при разлозима из образложења оспорене одлуке те да нису повријеђена апелантова права наведена у апелацији.

24. Основни суд је истакао да нису повријеђена апелантова права на која се позвао у апелацији и да досуђени износ накнаде штете представља адекватну накнаду обиму претрпљене штете који је прихваћен у судској пракси.

25. Тужиоци су, између осталог, навели да су правилне одлуке судова, као и да су поднијели тужбе против других медија и физичких лица који су их клеветали. Поред тога, навели су да их апелант није контактирао прије објављивања спорних текстова, нити је у поступку доказивања истинитост објава. Сматрају да је неосновано апелантово указивање на начин утврђивања настале штете, као и да су их престали клеветати након подизања тужбе.

V. Релевантни прописи

26. **Закон о заштити од клевете** ("Службени гласник РС" број 37/01)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 5. ст. 1, 2. и 3.

1. Свако пословно способно лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања нечег неистинитог, идентификујући то лице трећем лицу, одговорно је за клевету, ако је то лице проузроковало штету у својству аутора, уредника или издавача изражавања, или у својству лица које је на неки други начин ефикасно контролисало садржај тог изражавања, као и правно лице које је објавило изражавања.

2. Лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету ако је намерно или услед непажње изнело или пронело изражавања.

3. Када се изражавања односи на питања од политичког или јавног интереса, лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету изношењем или проношењем изражавања ако је то лице знало да је изражавања неистинито или је непажњом занемарило неистинитост изражавања. Исти стандард одговорности примењује се ако је оштећени био или је јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако врши, према општем схватању јавности, значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

Члан 6.

У следећим случајевима неће се одговарати за клевету:

а) ако се ради о изражавању мишљења или када је изражавања у суштини истинито;

б) ако је лице које је наводно проузроковало штету било по закону обавезно износити или проносити изражавања, или износити или проносити изражавања у току законодавног, судског или управног поступка;

в) ако је изношење или проношење изражавања било разумно.

Када суд доноси овакву одлуку, узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући: начин, облик и време изношења или проношења изражавања, природу и степен проузроковане штете, добронамерности и придржавање опште прихваћених професионалних стандарда од стране штетника, вероватност да би штета

настала да изражавања није изнесено или пронесено, податак да ли изражавања садржи објективну и тачну информацију о изражавању других лица и да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или питања од политичког или јавног значаја.

Стандард доказивања

Члан 7.

При утврђивању одговорности и додељивању накнаде у смислу овог закона потреба за ограничавањем права на слободу изражавања мора бити јасно утврђена у складу са чланом 10. (2) Европске конвенције о људским правима и судском праксом Европског суда за људска права.

Члан 11. став 1.

1. Накнада штете врши се искључиво са намером надокнаде штете нанесене угледу оштећеног, а та надокнада мора бити пропорционална проузрокованој штети. При утврђивању накнаде штете, суд узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући све подузете мере да би се ублажила проузрокована штета, као што су: објављивање исправке, опозивање изјаве или извињење, чињеницу да ли је штетник стекао новчану корист учињеним изношењем или проношењем изражавања, или чињеницу да би износ додељене штете могао имати за последицу велике материјалне потешкоће или банкрот штетника.

27. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и "Службени гласник РС" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Новчана накнада

Члан 200.

(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису стојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

VI. Допустивост и меритум

28. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18. став (1) Правила Уставног суда, односно да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18. став (3) Правила Уставног суда те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18. став (4) Правила Уставног суда.

29. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, право на слободу изражавања из члана II/3.х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције и право на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

30. Имајући у виду суштину апелантових навода, Уставни суд ће у околностима конкретного предмета прво испитати његове наводе у вези с наводном повредом права из члана II(3.x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције.

а) Право на слободу изражавања

31. Члан II(3). Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

32. Члан 10. Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

33. Уставни суд подсјећа да се право на слободу изражавања из члана 10. Европске конвенције не односи само на "информације" или "идеје" које су примљене позитивно или се сматрају неувредљивим или према њима нема става, већ и на оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају (види Европски суд, *Handzhiyski против Бугарске*, пресуда од 6. априла 2021. године, представка број 10783/14, тачка 58. с даљњим референцама, и Одлука Уставног суда број *АП-1890/20* од 26. јануара 2022. године, тачка 39). Ова слобода, ипак, није апсолутна и може бити ограничена због околности и под условима наведеним у члану 10. став 2. Европске конвенције, под којима се јавна власт може мијешати у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у сваком појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења, која неки принцип потврђују као правило или га негирају као пуку декларацију.

34. Када се ради о ограничењима из члана 10. став 2. Европске конвенције, у пракси Европског суда, коју слиједи Уставни суд, примјењује се тзв. тест неопходности који одговара на сљедећа питања: да ли постоји мијешање у право на слободу изражавања, да ли је мијешање прописано законом, да ли тежи остварењу легитимног циља и, на крају, да ли је мијешање "неужно у демократском друштву" (види, између осталих, Европски суд, *Меџлис Исламске заједнице Брчко и други против Босне и Херцеговине*, пресуда од 27. јуна 2017. године, представка број 17224/11, тачка 67).

35. Уставни суд нема дилему да је дошло до мијешања у апелантово право на слободу изражавања јер је оспореним одлукама обавезан на накнаду штете због изражавања у дневном листу у којем је он био уредник. Уставни суд, такође, сматра да је наведено мијешање "прописано законом" јер се заснивало на релевантним одредбама чл. 5. и 6. ЗЗК-а и

чл. 199. и 200. ЗОО-а и да је имало легитиман циљ – заштиту угледа или права другог. Сљедеће питање које Уставни суд треба испитати је да ли је то мијешање било "неужно у демократском друштву".

36. У односу на ово питање, Уставни суд указује да се апелацијом покреће питање заштите апелантовог права на слободу изражавања из члана 10. Европске конвенције, у вези са заштитом права тужилаца на углед из члана 8. Европске конвенције. У складу с наведеним, Уставни суд ће испитати да ли су редовни судови оспореним одлукама постигли правичну равнотежу између та два права једнаке важности (види, између осталих, *op. cit.*, пресуда *Меџлис Исламске заједнице Брчко*, тачка 77). Релевантни критеријуми за тест пропорционалности у таквим случајевима утврђени су у пракси Европског суда (види, између осталих, *Милосављевић против Србије* (бр. 2), пресуда од 21. септембра 2021. године, представка број 47274/19, тачка 57. с даљњим референцама). Ти критеријуми су: допринос расправи од јавног интереса, колико је познато лице о којем је ријеч и шта је предмет извјештавања, понашање лица о којем је ријеч прије објављивања, садржај, облик и посљедице објављивања и, гдје је примјењиво, озбиљност санкције. При томе, треба имати у виду да неки од наведених критеријума могу имати већу или мању релевантност с обзиром на посебне околности одређеног случаја. Такође, ови критеријуми нису исцрпни, већ се у обзир могу узети и други релевантни критеријуми, зависно од ситуације.

37. Примјењујући наведене принципе на конкретан случај, Уставни суд сматра да је информисање јавности о начину пословања привредног друштва "Алумина" и других правних лица од значаја за ентитет и државу несумњиво представљало допринос теми од општег интереса. Уставни суд даље запажа да тужитељица као шефица Правне службе тог друштва неспорно потпада у групу лица на која се примјењује став да су "границе прихватљиве критике шире за привреднике који су активно укључени у послове великих јавних предузећа него за физичка лица" (у односу на тужитељицу види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП-7738/18* од 14. октобра 2020. године, тач. 34. и 38. с даљњим референцама). Тај закључак се односи и на тужиоца, односно на његов ангажман као адвоката, дакле лица чије је поступање неспорно могло имати утицај на функционисање наведених предузећа (*op. cit.*, *Бодрожић и Вујин против Србије*, тачка 34). Осим тога, Уставни суд сматра да су се спорни текстови односили само на јавно дјеловање тужилаца, тј. њихов ангажман као адвоката односно шефице Правне службе, дакле лица чије је поступање неспорно било од интереса за јавност.

38. Уставни суд запажа да су редовни судови закључили да су спорне информације у суштини пренесене као изјаве саговорника дневног листа који је "узнат с дешавањима око 'Алумине'" и да су у њима садржани чињенични наводи саговорника дневног листа, те да оне представљају клевету јер апелант није доказао њихову истинитост. Стога, Уставни суд сматра да се у овом предмету не поставља питање разлике између изјава о чињеницама и вриједносних судова као таквих, већ да се ради о томе да је апелант као уредник дневног листа обавезан да накнади штету због клевете јер је дневни лист пренио мишљење трећег лица (види Европски суд, *Anatoliy Yeretenko против Украјине*, пресуда од 15. септембра 2022. године, представка број 22287/08, тачка 96).

39. У вези с тим, Уставни суд сматра да је битно нагласити да је Европски суд истакао да би кажњавање новинара због преношења изјава других лица озбиљно угрозило допринос медија дебати од јавног интереса и не би било оправдано, осим ако за то постоје нарочито важни разлози. Европски суд је заузео став да извјештавање засновано на интервјуима, касније уређиваним или не, представља једно од најважнијих средстава помоћу којих је штампа у могућности да игра своју виталну улогу "јавног контролора власти" (*public watchdog*). У таквим случајевима потребно је направити разлику између тога да ли изјаве потичу од новинара или су цитати других лица (*ibid.*, *Anatoliy Yeremenko против Украјине*, тач. 99. и 100. с даљњим референцама).

40. Затим, Уставни суд подсјећа да "одговорно новинарство" подразумијева да новинари у разумној мјери провјеравају информације које пружају јавности. Стога се од њих не може увијек разумно очекивати да провјере све информације пружене у интервјуу (види Европски суд, *Kaçki против Пољске*, пресуда од 4. јула 2017. године, представка број 10947/11, тачка 52). Наиме, није увијек могуће потпуно потврдити чињенице када се неки догађај управо догодио и због тога је у таквим случајевима потребан одређен маневарски простор, што се посебно примјењује на новинаре. Европски суд је прихватио да су вијести "потрошна роба" и да би одгађање објављивања неке вијести, па чак и на кратко вријеме, могло лишити ту вијест њене вриједности и интереса (*ibid.*, *Anatoliy Yeremenko против Украјине*, тачка 58). Осим тога, Европски суд сматра да општи захтјев да се новинари систематски и формално дистанцирају од садржаја цитата који би могао увриједити или испровоцирати друге или наштетити њиховом угледу, није спојив с улогом штампе да пружа информације о тренутним догађајима, мишљењима и идејама (види Европски суд, *Милисављевић против Србије*, пресуда од 4. априла 2017. године, представка број 50123/06, тачка 37).

41. Доводећи наведено у везу с околностима конкретне случаја, Уставни суд сматра да је у овом предмету било нужно одговорити на питање да ли је дневни лист, у којем је апелант био уредник, у разумној мјери провјерио све информације које је навео саговорник, односно да ли су постојали нарочито јаки разлози због којих би требало ограничити апелантово право на слободу изражавања и да ли је апелант поступао у доброј вјери.

42. У том погледу, Уставни суд запажа да је апелант током поступка пред редовним судовима указивао да је дневни лист приликом писања спорних текстова, осим навода саговорника, узео у обзир и чланке који су до тада објављени у другим медијима. Садржаји чланака које је апелант предложио као доказе током поступка и доставио у прилог апелацији потврђују његове тврдње да су у њима садржани наводи о повезаности тужилаца с правним лицима о којима се писало и у спорним чланцима. Наиме, након увида у садржај тих чланака, Уставни суд запажа да је "Гласу Српске" од 4. јуна 2015. године објављен чланак у којем је наведено да су истрагом Тужилаштва БиХ обухваћени и тужиоци као заступници "Укио банке", те да истрагу против одговорних лица води и Специјално тужилаштво РС. Затим, Уставни суд запажа да су у том медију од 18. и 19. октобра 2017. године објављене информације да је МУПРС изузео документација из "Алумине" и да се та документација, према незваничним информацијама, односи на рад тужилаца. Такође произлази

да су "Независне новине" 18. октобра 2017. године објавиле информације да полиција РС изузима документацију која се односи на оштећење фирми "Бирач" и "Алумина", те на неосновано изношење новчаних средстава у земље "пореских рајева". Осим тога, наведено је да је, према сазнањима РПРС, фокус и на незаконито уписаним залогама због којих је "Алумина" блокирана за 155 милиона КМ у корист "Павгорда". На крају, Уставни суд запажа да су у наводима на блогу С. В. изнесене идентичне информације као у спорним дијеловима текста. Унаточ томе, Уставни суд запажа да редовни судови нису размотрили суштину садржаја тих чланака и контекст у којем су наведени, већ да су закључили да у њима нису садржани докази о тачности навода и да су писани само на основу извора који су познати новинару, порталу односно блогеру. Међутим, Уставни суд у том погледу указује да чињеница да је нека информација објављена у другом медију не повлачи сама по себи закључак да се ради о неистинитој и невјеродостојној информацији (види, *mutatis mutandis*, Одлука о допуствости и меритуму број АП-1104/20 од 16. децембра 2021. године, тачка 41, објављена на www.ustavnisud.ba).

43. Уставни суд наглашава да се, у контексту члана 10. Европске конвенције, морају узети у обзир околности и укупна позадина случаја у односу на коју су дотичне изјаве дате (види Европски суд, *Morice против Француске* [ВВ], пресуда од 23. априла 2015. године, представка број 29369/10, тачка 162). Увидом у достављене чланке, Уставни суд запажа да су у спорним текстовима објављене општепознате чињенице у вези с пословањем "Алумине", о којима су писали и други медији, како прије тако и у вријеме објављивања спорних текстова. Такође, Уставни суд запажа да се не може занемарити да су надлежна тужилаштва водила истраге које су повезане са стечајем "Алумине" и да је изузимана документација о пословању тих правних лица, те да су и тужиоци на основу информација добијених из извора истраге и у вријеме објављивања тих чланака спомињани као могући осумњичени. Осим тога, Уставни суд примјеђује да одређени дијелови из спорног изражавања нису доведени у питање, односно да су тужиоци имали значајне улоге у правним лицима која се доводе у везу с разлозима стечаја "Алумине" и да су учествовали у закључивању одређених правних послова. Такође, из образложења одлука редовних судова и садржаја чланака произлази да су тужиоци, као брачни супружници, у одређеним правним пословима заступали интересе различитих уговорних страна и да су се на тај начин довели у контекст расправе о законитости њиховог поступања. Те околности произлазе и из закључака редовних судова у односу на садржај чланака који није означен као клевета и томе у прилог говоре и фотокопије уговора који су презентовани у спорним чланцима. На основу тога, Уставни суд сматра да се не може закључити да је дневни лист безразложно пренио изјаве које тужиоци доводе у везу с уговорним односима у којима је проблематизовано њихово поступање, односно да је изражавање саговорника и других медија могао игнорисати или занемарити јер тада не би радио свој посао који захтијева информисање јавности о значајним темама.

44. У складу с тим, Уставни суд сматра да када се наводи који су пренесени од саговорника доведу у контекст чињеница о којима су извјештавали и други медији и општепознатих чињеница о спровођењу истраге у вези с тим правним лицима и контекстом целокупног случаја, не може

се закључити да је дневни лист пропустио у разумној мјери провјерити све информације које је навео саговорник. Штавише, Уставни суд запажа да је одредбом члана 5. став 3. ЗЗК-а прописано да када се изражавање односи на питања од јавног интереса постоји одговорност за изазвану штету само ако је то лице знало да је изражавање неистинито или је непажњом занемарило неистинитост изражавања. Апелант је указивао на те одредбе, међутим редовни судови нису дали било какво образложење о томе да ли су постојали услови за примјену наведене одредбе у конкретном случају. Према томе, Уставни суд сматра да је апелант, у мјери у којој се од њега тражило да докаже истинитост спорних дијелова текста, био суочен с неразумним, ако не и немогућим задатком (види Европски суд, *Lyashko против Украјине*, пресуда од 10. августа 2006. године, представка број 21040/02, тач. 54. и 55).

45. Поред наведеног, Уставни суд запажа да се у поступцима због клевете, посебно када је ријеч о новинарима, примјењује одбрана доказом истине (*exceptio veritas*) и одбрана на основу поступања у доброј вјери. Европски суд је закључио да се постојање или непостојање добре вјере може утврдити позивањем на чињенице и околности предмета и/или кодексе професионалне етике. Када се ради о новинарима, Европски суд наглашава важност надзирања поштовања новинарске етике, посебно с обзиром на утицај који медији имају у савременом друштву и у свијету у којем се појединац суочава с великом количином информација (види Европски суд, *Stoll против Швајцарске* [BB], пресуда од 10. децембра 2007. године, представка број 69698/01, тачка 104).

46. Уставни суд запажа да су редовни судови у овом предмету утврдили да апелант није поступао у доброј вјери јер није контактирао тужиоце с циљем провјере пренесених навода. У вези с тим, Уставни суд наглашава да није спорно да је, према ставовима Европског суда и Уставног суда (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број *АП-18/20* од 20. октобра 2021. године, тачка 39, објављена на www.ustavnisud.ba), тражење реакције друге стране захтјев професионализма и новинарске етике, што се мора узети у обзир приликом одлучивања о томе да ли је мијешање у право новинара из члана 10. Европске конвенције било пропорционално заштити права тужилаца из члана 8. Европске конвенције. Међутим, Уставни суд сматра да за закључак о начину поступања, *bona fide* или *mala fide*, није било довољно само закључити да апеланти нису провјерили пренесене информације (*op. cit.*, *АП-1104/20*, тачка 43) јер је, како је до сада наведено, постојао низ фактора које су редовни судови требали имати у виду. Наиме, у овом случају аутор и дневни лист су читаоцима јасно дали до знања да је саговорник износио своја сазнања о улози тужилаца у спорним догађајима. Такође, спорни чланци нису писани у стилу истраживачког новинарства, већ, како је наведено, садрже информације које је навео саговорник дневног листа. Те изјаве су биле пренесене у контексту у којем се водила расправа о пословању и стечају "Алумине" и других правних лица и у контексту истрага надлежних тужилаштва. При томе, не постоје елементи који би показали да су спорни чланци мотивисани истинском намјером дневног листа, у којем је апелант био уредник, да наруши углед тужилаца. Дакле, дневни лист је, у суштини, извјештавао о ономе што су други говорили или о ономе што се разумно могло закључити из догађаја који су се неспорно догодили. Према томе, Уставни суд сматра да се не може закључити да дневни

лист приликом објављивања спорних чланака није поступао професионално, те у складу с новинарском етиком обавио дужност информисања јавности о питању од јавног интереса.

47. Осим тога, у погледу закључака Окружног суда да против тужилаца није вођена истрага и да је апелант прије објављивања спорног садржаја од надлежних институција – суда, тужилаштва и полиције могао добити податке, Уставни суд запажа да је у спорним чланцима управо проблематизовано поступање истражних органа у вези са спровођењем истраге против тужилаца. У том погледу, Уставни суд подсјећа на став да објављивање новинског чланака и информација у њему није исто што и оптужница надлежног тужилаштва, као и да новинар није орган кривичног прогона (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број *АП-3848/20* од 20. априла 2022. године, тачка 53, објављена на www.ustavnisud.ba). У вези с тим, Уставни суд указује да је задатак медија, односно новинара, обавјештавање јавности о битним догађајима од јавног интереса, па и информисање о постојању сумње да су почињена кривична дјела. Овакав задатак медија, за разлику од закључака редовних судову у оспореним одлукама, подразумијева информисање и прије доношења правоснажне кривичне пресуде. Уставни суд подсјећа да новинари/медији нису дужни провјеравати изнесене наводе на начин како то редовни судови у конкретном случају образлажу, с обзиром на то да медији/новинари то нису у могућности. Циљ навођења таквих информација је подстаћи надлежне државне органе да провјере тачност изнесених информација (види, *op. cit.*, *АП-1104/20*, тачка 38). Стога, Уставни суд сматра да би се наметањем дужности новинарима да одређене тврдње о незаконитим радњама доказују само правоснажним судским пресудама или извјештајима суда, тужилаштва или полиције претјерано ограничило њихово право на слободу изражавања које, како је већ наведено, има кључну улогу у демократском друштву.

48. Имајући у виду све наведено, посебно садржај спорног изражавања у контексту свих релевантних околности конкретног случаја, Уставни суд сматра да редовни судови обавезивањем апеланта на накнаду нематеријалне штете нису постигли правичну равнотежу између два конкурентска права, односно права тужилаца на углед и апелантовог права на слободу изражавања. Стога, Уставни суд сматра да оспорене пресуде нису пропорционалне законитом циљу којем се тежи и да обавезивање апеланта на исплату накнаде нематеријалне штете у околностима конкретног случаја није било нужно у демократском друштву у смислу члана 10. став 2. Европске конвенције.

49. Стога, Уставни суд закључује да је дошло до повреде апелантовог права на слободу изражавања из члана II/3.х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције.

б) Остали наводи

50. С обзиром на закључак у вези с кршењем права на слободу изражавања из члана II/3.х) Устава и члана 10. Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно образлагати и приговоре у вези с кршењем права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције и члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VII. Закључак

51. Уставни суд закључује да је дошло до кршења апелантовог права на слободу изражавања из члана II/3.x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције јер редовни судови приликом обавезивања апеланта на исплату нематеријалне штете нису постигли правичан баланс између његовог права на слободу изражавања и права тужилаца на заштиту угледа.

52. На основу члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

53. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председник

Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ђеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **AP-3188/21**, рјешавајући апелацију **Predraga Mihailovića** на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
Larisa Velić, sutkinja

на сједници одржаној 26. марта 2026. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Predraga Mihailovića**.

Utvrđuje se povreda права на слободу изражавања из члана II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Bijeljini број 83 0 P 035676 21 Gž 2 од 15. јуна 2021. године.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Bijeljini, који је дужан по hitnom поступку donijeti одлуку у складу са чланом II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Nalaže se Okružnom sudu u Bijeljini да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавјести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Odluku objaviti u "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Predrag Mihailović (у daljnjem tekstu: apelant) из Banje Luke, којег zastupa Radmila Playšić, адвокат из Banje Luke, podnio је 7. septembra 2021. године apelaciju Уставном суду Босне и Херцеговине (у daljnjem tekstu: Уставни суд) против Presude Okružnog suda u Bijeljini (у daljnjem tekstu: Okružni sud) број 83 0 P 035676 21 Gž2 од 15. јуна 2021. године и

Presude Osnovnog suda u Zvorniku (у daljnjem tekstu: Osnovni sud) број 83 0 P 035676 20 P2 од 15. decembra 2020. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. став (1) Правила Уставног суда, од Okružnog suda, Osnovnog suda, S. R. i N. R. (у daljnjem tekstu: tužiteljica i tužilac или tužioci) zatraženo је 3. i 6. marta 2023. године да dostave odgovore на apelaciju.

3. Okružni sud, Osnovni sud i tužioci су у periodu од 14. до 22. marta 2023. године dostavili odgovore на apelaciju. Zaprimljeni odgovori су 27. marta 2023. године dostavljeni apelantu на eventualno izjašnjenje. Apelant nije dostavio traženo izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze из apelantovih navoda i dokumenata predloženih Уставном суду могу се sažeti на sljedeći način.

Tok postupka

5. Tužioci су podnijeli tužbu protiv "Euro Blic Press" d.o.o. Banja Luka, D. D. i apelanta radi naknade štete zbog klevete. Predmet tužbenog zahtjeva је bio sadržaj članaka који су objavljeni у dnevnom listu "Euro Blic" Republika Srpska (у daljnjem tekstu: dnevni list) од 4, 5. i 27. oktobra 2017. године.

6. Iz stanja у spisu proizlazi да је у dnevnom listu од 4. oktobra 2017. године objavljen tekst под naslovom "Pravnica iz 'Alumine' pomaže Litvancima у pljački fabrike". Relevantni dio teksta glasi: "Klupko oko zvorničke 'Alumine' sve је zamršenije, a kako vrijeme odmiche, otkrivaju се novi vinovnici bespoštedne pljačke те fabrike [...]. Prema saznanjima 'Blica' Litvance i fočansku firmu 'Pavgord' која у njihovu korist pokušava да otme 'Alumini', povezuje nekadašnja pravница u zvorničkoj fabrici [tužiteljica] [...]. Pranje novca već је odrađeno preko firme sa Devičanskih Ostrva, 'Viewside Markets Inc', која је oštetila 'Alumini' nepoštivanjem ugovora о isporuci boksita. Avans је тој firmi isplaćen, a boksit nije isporučen. Ovaj ugovor iz 2010. је raskinut, iako višemilionski avans nije vraćen [...] navodi izvor 'Blica' upoznat са dešavanjima oko 'Alumine'. Prema njegovim rečima, то nije moglo да prođe bez odobravanja šefice pravne službe 'Birača' i 'Alumine' [tužiteljice]. - Ona [tužiteljica] је stavila svoj paraf на raskid ugovora, а nije preduzela bilo koju radnju да bi се avans naplatio или obezbedio [...] kaže naš sagovornik. Još jedna од ključnih litvanskih firmi, KTF, у svom poslovanju nanela је ogromnu materijalnu štetu 'Alumini' i ostala joj dužna oko četiri miliona evra. [Tužiteljica] је kao šefica pravne službe propustila да reaguje protiv те firme [...]. Да li се razlog за то krije у činjenici да је njen suprug [tužilac] bio pravni zastupnik KTF-a? [...] Ni tu nije kraj! Sada familija [tužioci] zastupa firmu 'Pavgord' која је у aprilu ове године на kratko uspjela да на kriminalan i do sada nekažnjen način blokira 'Alumini' за 155 miliona KM – otkriva izvor 'Blica' [...]. Oni igraju на svim stranama i uzimaju milione potpuno nezakonito i nekažnjeno [...] – zaključuje sagovornik našeg lista [...]."

7. U dnevnom listu од 5. oktobra 2017. године objavljen је tekst под naslovom "Bračni par advokata podmetao ugovore i čerupao Alumini". U tekstu је, između ostalog, navedeno: "[...] MUP RS је Posebnom odjeljenju за suzbijanje korupcije organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminaliteta Republičkog tužilaštva podnio krivične prijave protiv [Litvanaca] који су 'upravljali ovim fabrikama'. [...] Iako су prošle četiri године optužnica protiv njih još nema. Nema ni optužnica kojom су obuhvaćene osobe i radnje kriminalnih upisa zaloga i hipoteka на imovini 'Birača' i 'Alumine' ističe sagovornik 'Blica' dobro upućen у dešavanja oko zvorničke fabrike [...] ne verujem да су

Litvanci mogli da počine kriminal težak preko milijardu maraka bez pomoći lokalnih funkcionera i saučesnika iz same 'Alumine' – kaže naš izvor. Prema njegovim rečima, upravo je u svim spornim dešavanjima značajno učešće supružnika i advokata [tužitelja] koji su ranije radili za 'Birač' i 'Alumini' a sada rade za 'Pavgord'. I ne samo to, već su u jednom trenutku čak i finansirali 'Alumini'. Tako je [tužilac] 2011. pozajmio 'Alumini' 141.000 KM. Pored njegovog potpisa je i jedan od Litvanaca kojeg je MUP samo par dana ranije optužio za teške prevare. Da sve bude apsurdnije [tužilac] je učestvovao u kreiranju hipoteka na imovini zvojničkih firmi i to kao punomoćnik Ukio banke – objašnjava sagovornik Blica. Također, prema navodima našeg izvora, [tužilac] je kao advokat zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći sa FG 'Birač' sa ciljem pružanja 'vanrednih' advokatskih usluga. Te usluge se odnose na prenos prava svojine na nekretninama i zemljištu na 'Birač' i zavisna pravna lica [...]. Također, prema navodima našeg izvora, [tužilac] je kao advokat zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći sa FG 'Birač' [...]. Ni ovaj ugovor nije mogao da prođe bez [tužiteljice], šefice pravne službe 'Alumine'. I na ovaj ugovor [...] je stavila svoj paraf, čime se saglasila sa mahinacijama svog supruga. [...]."

8. U dnevnom listu od 27. oktobra 2017. godine objavljen je tekst pod naslovom "[Tužilac] nezakonito upisivao hipoteke na teret Alumine". U relevantnom dijelu je navedeno: "[Tužilac] je pre stečaja 'Birača', čija je kćerka firma 'Alumina', upisao ogroman broj hipoteka sa iznosom potraživanja od više desetina miliona KM [...] u ime firmi [...] iz Litvanije [...] i Litvanske Ukio banke [...]. Sve na imovinu i na štetu zvojničkih firmi 'Alumina', 'Alusil' i 'Mehanika', a pre otvaranja stečaja nad 'Biračom', odnosno do 2009. godine. Na osnovu ovih ugovora Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove upisala je [tužiočeve] hipoteke, overene bez adekvatnih ovlaštenja i dokumentacije koje je [tužilac] kao punomoćnik trebao da poseduje [...] navodi izvor 'Blica' upoznat sa dešavanjima u 'Alumini'. Prema njegovim rečima, iste te hipoteke su kasnije obrisane. [...] On [sagovornik] objašnjava na koji način je [tužilac] brisao hipoteke koje je sam upisao. To je učinio pod plaštom navodne zaštite imovine 'Alumine', 'Alusila' i 'Mehanike' iako je riječ o pokušaju brisanja kriminalnih tragova. Apsurdno je da se [tužilac], koji je nezakonito ugovorio kriminalne višemilionske hipoteke, nakon nekoliko godina našao da 'štiti' imovinu istih tih firmi koje je sam nezakonito opteretio, a pri tom tražeći od 'Alumine' naknadu za ovo od oko 35.000 KM – ističe naš izvor. [...]."

9. Tokom postupka tužioci su povukli tužbu u odnosu na "Euro Blic Press" d.o.o. Banja Luka i D. D.

Osporene odluke

10. Presudom Osnovnog suda broj 83 0 P 035676 20 P2 od 15. decembra 2020. godine apelant je obavezan da tužiocima na ime naknade nematerijalne štete zbog klevete učinjene objavama u spornim člancima isplati novčane iznose kao u izreci presude, te da presudu objavi u medijima u kojima su objavljeni sporni tekstovi i da opozove sporno izražavanje.

11. Osnovni sud je naveo da je između parničnih stranaka sporno da li objavljeni tekstovi predstavljaju klevetu i da li tužioci imaju pravo na naknadu nematerijalne štete. U vezi s tim, Osnovni sud je istakao da je predmet analizirao na osnovu kriterija koji proizlaze iz prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda. U tom pogledu, prvenstveno je ukazao da je apelant u vrijeme objavljivanja spornih tekstova bio glavni urednik dnevnog lista. Zatim je ukazao da je općepoznata činjenica da je preduzeće "Birač" u stečaju, a da je kasnije osnovana "Alumina" i da se radi o preduzećima od

većeg ekonomskog značaja za entitet Republika Srpska i Bosnu i Hercegovinu. Dalje je naveo da se objavljeni tekstovi odnose na milioni kriminal i rasprava o takvim pitanjima predstavlja raspravu pitanja od općeg interesa. Zbog toga je, kako je navedeno, izvještavanje o poslovanju tih preduzeća bilo od javnog interesa, kako političkog tako i u pogledu utvrđivanja odgovornosti za eventualne nezakonite radnje zbog kojih je u odnosu na preduzeće "Birač" pokrenut stečaj. Zatim, Osnovni sud je utvrdio da je tužiteljica bila zaposlena kao šefica Pravne službe u tim preduzećima, te da je zbog obavljanja tih poslova morala trpjeti izražavanja koja su neprijatna. Također je zaključio da je i tužilac javna ličnost jer je kao advokat zastupao preduzeće čije je poslovanje bilo u sferi javnog interesovanja. U tom pogledu sud se pozvao na stav Evropskog suda u predmetu *Bodrožić i Vujin protiv Srbije* (presuda od 23. juna 2009. godine, predstavka broj 384345/05, tačka 34).

12. Osnovni sud je zatim zaključio da su u određenim dijelovima spornih članaka prenesene neistinite činjenice koje predstavljaju klevetu. U vezi s prvim člankom od 4. oktobra 2017. godine, Osnovni sud je naveo da klevetu predstavljaju navodi da je "tužiteljica novi vinovnik bespoštedne pljačke firme; da je stavila svoj paraf na raskid ugovora a da nije poduzela bilo koju radnju da bi se avans naplatio ili osigurao i da je propustila da reagira protiv firme KTF za iznos duga od skoro četiri miliona Eura a da se razlog za to postupanje krije u činjenici da je tužitelj kao njezin suprug bio pravni zastupnik KTF; te da se za tužitelje navodi da igraju na svim stranama i uzimaju milione potpuno nezakonito i nekažnjeno".

13. U odnosu na drugi članak od 5. oktobra 2017. godine Osnovni sud je naveo da klevetu u odnosu na oba tužioca predstavljaju navodi da "u svim spornim kriminalnim dešavanjima od preko milijardu maraka imaju značajno učešće". U odnosu na tužiteljicu sud je zaključio da klevetu predstavljaju navodi da "ugovor o pružanju advokatskih usluga nije mogao da prođe bez [tužiteljice], šefice pravne službe 'Alumine', koja je na ugovor stavila svoj paraf čime se saglasila sa mahinacijama svog supruga". S druge strane, Osnovni sud je naveo da je apelant dokazao da je tužilac 2011. godine pozajmio "Alumini" 141.000 KM, da je učestvovao u kreiranju hipoteka na imovini zvojničkih firmi, i to kao punomoćnik "Ukio banke" i da je kao advokat zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći s FG "Birač" 2009. godine s ciljem pružanja "vanrednih advokatskih usluga". Osnovni sud je naveo da ti navodi, i da nisu tačni, ne predstavljaju klevetu s obzirom na to da se odnose samo na rad tužioca i njegova postupanja ne ukazuju na postojanje nezakonitosti. Također, Osnovni sud je ocijenio da navodi da tužilac priznaje da je radnja nezakonita i da je to klasično podmičivanje čiji je akter sam tužilac predstavljaju mišljenje koje se zasniva na članu 7. Aneksa ugovora, koji je precizirao da će "Birač" platiti 12.000,00 KM kao naknadu za posebno angažiranje trećih lica za posebne radnje i da se taj novac isplaćuje gotovinski bez izdavanja računa. S obzirom na to da je za to mišljenje navedeno na čemu je zasnovano, Osnovni sud smatra da je tužilac to dužan trpjeti.

14. U odnosu na treći članak od 27. oktobra 2017. godine, Osnovni sud je naveo da kleveta postoji samo u odnosu na tužioca. Klevetu, kako je navedeno, predstavljaju navodi "da je brisao hipoteke koje je sam pisao, a da je riječ o pokušaju brisanja kriminalnih tragova i da je nezakonito ugovorio kriminalne radnje višemilionske hipoteke, a da je nakon nekoliko godina našao da 'štiti' imovinu tih istih firmi koje je sam nezakonito opteretio". S druge strane, Osnovni sud je zaključio da se ne mogu smatrati klevetom navodi da "o pojedinim zakulisnim radnjama advokata

брачног пара tužitelja već smo pisali", jer nije ništa detaljnije navedeno od onoga što bi moglo upućivati o kojim radnjama se radi i šta je konkretno urađeno. Pored toga, ocijenjeno je da se ne mogu smatrati klevetom ni navodi "o drskosti [tužiteljice] i želju za osvetom govori i činjenica da je ona tužila 'Aluminu' za mobing", jer je u tom slučaju navedeno mišljenje. S obzirom na to, Osnovni sud je zaključio da ne postoji kleveta u odnosu na tužiteljicu.

15. Zatim, u odnosu na način pribavljanja informacija, Osnovni sud je istakao da su informacije pribavljene od "sagovornika" čiji se identitet ne navodi, te da tužiocima nije data mogućnost da odgovore na sporne navode jer nisu bili kontaktirani. Na osnovu toga, Osnovni sud je zaključio da novinar nije postupao u dobroj namjeri. U odnosu na sporne dijelove članaka za koje je utvrdio da predstavljaju klevetu, Osnovni sud je naveo da se opći interes ne može braniti pronošanjem informacija za koje nije utvrđena istinitost, a koje predstavljaju napad na ugled tužilaca i koje se zbog toga ne mogu smatrati kritikom koju su tužioci dužni tolerirati s obzirom na poslove i dužnosti koje vrše. Također je istakao da pisanje teksta uz navođenje da su informacije dobivene od sagovornika koji se ne imenuje ukazuje da se radi o prenošenju činjenica. Međutim, kako je navedeno, radi se o pronošanju neistinitih činjenica. Stoga, iako su tužioci javne ličnosti, ne može se od njih očekivati da trpe navode o svom učešću u kriminalnim aktivnostima.

16. U vezi s apelantovim dokazima, Osnovni sud je istakao da su tokom postupka kao dokaz izvedeni članci drugih internetskih portala, odnosno bloga S. V. koji se odnose na radnje tužilaca u "Alumini", postupanja s "Ukio Bankom" i FG "Birač". Međutim, Osnovni sud je ocijenio da ti dokazi ne potvrđuju tačnost spornih navoda koji su objavljeni u dnevnom listu jer su pisani samo na osnovu izvora koji su poznati samo novinaru, internetskom portalu odnosno blogeru.

17. Osnovni sud je dalje naglasio da sloboda izražavanje ne podrazumijeva "pronošenje neistinitih navoda koji vrijeđaju tužioce na grub način", te da mediji imaju značajnu ulogu u blagovremenom i transparentnom obavještanju javnosti o svim aspektima života i rada u nekom društvu u skladu s normama prihvatljivog i profesionalnog rada i novinarske etike. Zatim je ukazao da je u tački 4. Kodeksa časti BH novinara navedeno da je novinar obavezan iznositi istinu, uravnoteženu i provjerenu informaciju, te da on navodi lica ili ustanove od kojih je dobio podatak, informaciju ili izjavu, ali ima pravo i da ne otkrije izvor informacije, ali za objavljeni podatak snosi moralnu, materijalnu i krivičnu odgovornost. Naposljetku, Osnovni sud je zaključio da je objavljivanjem spornih tekstova došlo "do povrede moralno-psihičke strane ličnosti tužilaca" i da im je nanesena nematerijalna šteta u vidu duševne boli. Visinu naknade štete sud je utvrdio primjenom odredbi člana 11. Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK) i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), te je apelantu, u skladu sa članom 199. ZOO-a, naložio da objavi presudu u istom mediju preko kojeg je učinjena štetna radnja.

18. Presudom Okružnog suda broj 83 0 P 035676 21 Gž2 od 15. juna 2021. godine djelimično je usvojena apelantova žalba i prvostepena presuda je preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev kojim su tužioci tražili objavljivanje presude, dok je u preostalom dijelu apelantova žalba odbijena i potvrđena prvostepena presuda.

19. Okružni sud je naveo da se apelant neosnovano poziva na zaštitu prava na slobodu izražavanja iz čl. 2. i 5. ZZK-a jer ne spori da su objavljeni tekstovi neistiniti, odnosno nije izveo niti

jedan dokaz da su objavljeni sadržaji istiniti, iako je na njemu bio teret dokazivanja tih činjenica. U vezi s tim, Okružni sud je naveo da prihvata razloge prvostepenog suda da se u spomim dijelovima teksta radi o iznošenju činjenica i da je njima izvršena kleveta. Također, prema ocjeni Okružnog suda, neprihvatljive su apelantove tvrdnje da je objavljivanje bilo razumno i dobronamjerno s obzirom na to da je apelant kao glavni urednik odobrio objavu "[...] da su tužioci kriminalci, drski, bezobrazni i druge uvredljive navode [...]". U tom pogledu Okružni sud je naveo da u vrijeme objavljivanja članaka nije bio u toku krivični postupak protiv tužilaca ni za jedno od djela na koja se ukazuje u objavama, niti je postojala pravomoćna krivična presuda kojom su proglašeni krivim. Okružni sud je u tom kontekstu istakao da je apelant prije objavljivanja spornog sadržaja od nadležnih institucija – suda, tužilaštva i policije mogao dobiti podatke iz službenih evidencija. Naime, kako je obrazloženo, profesionalni standardi postupanja su zahtijevali da se provjeri istinitost činjenica koje se iznose, ali da to nije učinjeno. Nadalje, Okružni sud je istakao da je prvostepeni sud prilikom dosuđivanja naknade štete postupio pravilno kada je imao u vidu objavljivanje spornih tekstova i dostupnost medija u kojima su objavljeni, kao i utjecaj spornih tekstova na tužioce i lokalnu zajednicu. Pored navedenog, sud je ocijenio neosnovanim i apelantove navode da prvostepeni sud nije cijenio faktor trenutka objavljivanja informacija, odnosno da su iste ili slične informacije objavljene putem drugih sredstava informiranja i blogova, jer iz spisa predmeta proizlazi da su tužioci tužili "Glas Srpske" i blogera S. V. zbog sličnih objava.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

21. Apelant tvrdi da redovni sudovi nisu primijenili obavezujuće standarde koji proizlaze iz prakse Evropskog suda i Ustavnog suda koji se odnose na prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja. U vezi s tim, apelant smatra da su redovni sudovi morali pojedinačno analizirati tri sporna izražavanja i svako zasebno sagledati kroz test pitanja koji proizlazi iz prakse Evropskog suda, i tek nakon toga dovesti ih u međusobnu vezu. Da su redovni sudovi to učinili, apelant smatra da bi mogli nedvosmisleno zaključiti da nije postojala namjera da se tužiocima nanese šteta, već da su prenesene informacije objavljivane u dnevnim novinama i internetskim portalima prije i poslije objavljivanja spornih tekstova. U vezi s tim, apelant je u prilogu apelacije dostavio kopije dnevnih novina i internetskih portala na kojima su objavljene informacije koje su prenesene u njegovim spornim tekstovima. Apelant dalje tvrdi da u trenutku objavljivanja spornih informacija nije postojala sumnja u njihovu istinitost, naročito jer su se zasnivale na zvaničnim informacijama dobivenim od MUP-a i aktuelnim događajima o kojima su pisali svi mediji u RS. Zbog toga, smatra da upravo te činjenice upućuju na zaključak da kada su informacije već danima bile u javnosti, objavljene u dnevnim listovima i *online* portalima, i dostupne velikom broju lica, sprečavanje daljnjeg objavljivanja tih informacija više nije moglo biti opravdano.

22. Apelant također smatra da su redovni sudovi zanemarili činjenicu da tužioci kao javne ličnosti trebaju imati veći stepen

odgovornosti i prag tolerancije na određene informacije od običnog građanina. Osim toga, smatra da tužioci nisu dokazali ni visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, pa se ne može zaključiti da su tužioci zbog objavljivanja spornih informacija pretrpjeli nematerijalnu štetu. Pored navedenog, apelant smatra da su sudovi pogrešno zaključili da su spornim tekstovima tužioci oklevetani, odnosno da se radi o pronošenju informacija, a ne o mišljenju. U tom pogledu apelant ukazuje da su sudovi zanemarili da je odredbom člana 5. stav 3. ZZK-a propisano da kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa da je štetnik odgovoran samo ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja. Pored toga, apelant smatra da sudovi nisu imali u vidu odredbu člana 6. ZZK-a kojim su propisani izuzeci od odgovornosti. Naposljetku, apelant smatra da sve navedeno upućuje na to da su osporene odluke rezultat proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava i nedostatka adekvatnog obrazloženja prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete.

b) Odgovori na apelaciju

23. Okružni sud je naveo da u svemu ostaje pri razlozima iz obrazloženja osporene odluke te da nisu povrijeđena apelantova prava navedena u apelaciji.

24. Osnovni sud je istakao da nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji i da dosuđeni iznos naknade štete predstavlja adekvatnu naknadu obimu pretrpljene štete koji je prihvaćen u sudskoj praksi.

25. Tužioci su, između ostalog, naveli da su pravilne odluke sudova, kao i da su podnijeli tužbe protiv drugih medija i fizičkih lica koji su ih klevetali. Pored toga, naveli su da ih apelant nije kontaktirao prije objavljivanja spornih tekstova, niti je u postupku dokazivao istinitost objava. Smatraju da je neosnovano apelantovo ukazivanje na način utvrđivanja nastale štete, kao i da su ih prestali klevetati nakon podizanja tužbe.

V. Relevantni propisi

26. **Zakon o zaštiti od klevete** ("Službeni glasnik RS" broj 37/01)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 5. st. 1, 2. i 3.

1. Svako poslovno sposobno lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu, odgovorno je za klevetu, ako je to lice prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu lica koje je na neki drugi način efikasno kontrolisalo sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.

2. Lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu ako je namerno ili usled nepažnje iznelo ili proneo izražavanje.

3. Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako vrši, prema opštem shvatanju javnosti, značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Član 6.

U sledećim slučajevima neće se odgovarati za klevetu:

a) ako se radi o izražavanju mišljenja ili kada je izražavanje u suštini istinito;

b) ako je lice koje je navodno prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronesiti izražavanje, ili iznositi ili pronesiti izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

v) ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući: način, oblik i vreme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stepen prouzrokovane štete, dobronamernosti i pridržavanje opšte prihvaćenih profesionalnih standarda od strane štetnika, verovatnost da bi šteta nastala da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica i da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili pitanja od političkog ili javnog značaja.

Standard dokazivanja

Član 7.

Pri utvrđivanju odgovornosti i dodjeljivanju naknade u smislu ovog zakona potreba za ograničavanjem prava na slobodu izražavanja mora biti jasno utvrđena u skladu sa članom 10. (2) Evropske konvencije o ljudskim pravima i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Član 11. stav 1.

1. Naknada štete vrši se isključivo sa namerom nadoknade štete nanesene ugledu oštećenog, a ta nadoknada mora biti proporcionalna prouzrokovanoj šteti. Pri utvrđivanju naknade štete, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući sve poduzete mere da bi se ublažila prouzrokovana šteta, kao što su: objavljivanje ispravke, opozivanje izjave ili izvinjenje, činjenicu da li je štetnik stekao novčanu korist učinjenim iznošenjem ili pronošenjem izražavanja, ili činjenicu da bi iznos dodeljene štete mogao imati za posledicu velike materijalne poteškoće ili bankrot štetnika.

27. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Novčana naknada

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjivanja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost i meritum

28. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

29. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava

Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

30. Imajući u vidu suštinu apelantovih navoda, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvo ispitati njegove navode u vezi s navodnom povredom prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

a) Pravo na slobodu izražavanja

31. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

32. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

33. Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Evropski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. aprila 2021. godine, predstavka broj 10783/14, tačka 58. s daljnjim referencama, i Odluka Ustavnog suda broj *AP-1890/20* od 26. januara 2022. godine, tačka 39). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

34. Kada se radi o ograničenjima iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, u praksi Evropskog suda, koju slijedi Ustavni sud, primjenjuje se tzv. test neophodnosti koji odgovara na sljedeća pitanja: da li postoji miješanje u pravo na slobodu izražavanja, da li je miješanje propisano zakonom, da li teži ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, da li je miješanje "nužno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 27. juna 2017. godine, predstavka broj 17224/11, tačka 67).

35. Ustavni sud nema dilemu da je došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja jer je osporenim odlukama obavezan na naknadu štete zbog izražavanja u dnevnom listu u kojem je on bio urednik. Ustavni sud, također, smatra da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se zasnivalo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6. ZZK-a i čl. 199. i 200. ZOO-a i

da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati je da li je to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

36. U odnosu na ovo pitanje, Ustavni sud ukazuje da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije, u vezi sa zaštitom prava tužilaca na ugled iz člana 8. Evropske konvencije. U skladu s navedenim, Ustavni sud će ispitati da li su redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičnu ravnotežu između ta dva prava jednake važnosti (vidi, između ostalih, *op. cit.*, presuda *Medžlis Islamske zajednice Brčko*, tačka 77). Relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni su u praksi Evropskog suda (vidi, između ostalih, *Milosavljević protiv Srbije* (br. 2), presuda od 21. septembra 2021. godine, predstavka broj 47274/19, tačka 57. s daljnjim referencama). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznato lice o kojem je riječ i šta je predmet izvještavanja, ponašanje lica o kojem je riječ prije objavljivanja, sadržaj, oblik i posljedice objavljivanja i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja. Također, ovi kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, zavisno od situacije.

37. Primjenjujući navedena načela na konkretan slučaj, Ustavni sud smatra da je informiranje javnosti o načinu poslovanja privrednog društva "Alumina" i drugih pravnih lica od značaja za entitet i državu nesumnjivo predstavljalo doprinos temi od općeg interesa. Ustavni sud dalje zapaža da tužiteljica kao šefica Pravne službe tog društva nesporno potpada u grupu lica na koja se primjenjuje stav da su "granice prihvatljive kritike šire za privrednike koji su aktivno uključeni u poslove velikih javnih preduzeća nego za fizička lica" (u odnosu na tužiteljicu vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-7738/18* od 14. oktobra 2020. godine, tač. 34. i 38. s daljnjim referencama). Taj zaključak se odnosi i na tužioca, odnosno na njegov angažman kao advokata, dakle lica čije je postupanje nesporno moglo imati utjecaj na funkcioniranje navedenih preduzeća (*op. cit.*, *Bodrožić i Vujin protiv Srbije*, tačka 34). Osim toga, Ustavni sud smatra da su se sporni tekstovi odnosili samo na javno djelovanje tužilaca, tj. njihov angažman kao advokata odnosno šefice Pravne službe, dakle lica čije je postupanje nesporno bilo od interesa za javnost.

38. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da su sporne informacije u suštini prenesene kao izjave sagovornika dnevnog lista koji je "upoznat s dešavanjima oko 'Alumine'" i da su u njima sadržani činjenični navodi sagovornika dnevnog lista, te da one predstavljaju klevetu jer apelant nije dokazao njihovu istinitost. Stoga, Ustavni sud smatra da se u ovom predmetu ne postavlja pitanje razlike između izjava o činjenicama i vrijednosnih sudova kao takvih, već da se radi o tome da je apelant kao urednik dnevnog lista obavezan da naknadi štetu zbog klevete jer je dnevni list prenio mišljenje trećeg lica (vidi Evropski sud, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, presuda od 15. septembra 2022. godine, predstavka broj 22287/08, tačka 96).

39. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da je bitno naglasiti da je Evropski sud istakao da bi kažnjavanje novinara zbog prenošenja izjava drugih lica ozbiljno ugrozilo doprinos medija debati od javnog interesa i ne bi bilo opravdano, osim ako za to postoje naročito važni razlozi. Evropski sud je zauzeo stav da izvještavanje zasnovano na intervjuima, kasnije uređivanim ili ne, predstavlja jedno od najvažnijih sredstava pomoću kojih je štampa u mogućnosti da igra svoju vitalnu ulogu "javnog kontrolora vlasti" (*public watchdog*). U takvim slučajevima potrebno je

napraviti razliku između toga da li izjave potiču od novinara ili su citati drugih lica (*ibid.*, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, tač. 99. i 100. s daljnjim referencama).

40. Zatim, Ustavni sud podsjeća da "odgovorno novinarstvo" podrazumijeva da novinari u razumnoj mjeri provjeravaju informacije koje pružaju javnosti. Stoga se od njih ne može uvijek razumno očekivati da provjere sve informacije pružene u intervjuu (vidi Evropski sud, *Kaçki protiv Poljske*, presuda od 4. jula 2017. godine, predstavka broj 10947/11, tačka 52). Naime, nije uvijek moguće potpuno potvrditi činjenice kada se neki događaj upravo dogodio i zbog toga je u takvim slučajevima potreban određen manevarski prostor, što se posebno primjenjuje na novinare. Evropski sud je prihvatio da su vijesti "potrošna roba" i da bi odgađanje objavljivanja neke vijesti, pa čak i na kratko vrijeme, moglo lišiti tu vijest njene vrijednosti i interesa (*ibid.*, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, tačka 58). Osim toga, Evropski sud smatra da opći zahtjev da se novinari sistematski i formalno distanciraju od sadržaja citata koji bi mogao uvrijediti ili isprovocirati druge ili naštetiti njihovom ugledu, nije spojiv s ulogom štampe da pruža informacije o trenutnim događajima, mišljenjima i idejama (vidi Evropski sud, *Milislavjević protiv Srbije*, presuda od 4. aprila 2017. godine, predstavka broj 50123/06, tačka 37).

41. Dovodeći navedeno u vezu s okolnostima konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da je u ovom predmetu bilo nužno odgovoriti na pitanje da li je dnevni list, u kojem je apelant bio urednik, u razumnoj mjeri provjerio sve informacije koje je naveo sagovornik, odnosno da li su postojali naročito jaki razlozi zbog kojih bi trebalo ograničiti apelantovo pravo na slobodu izražavanja i da li je apelant postupao u dobroj vjeri.

42. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da je apelant tokom postupka pred redovnim sudovima ukazivao da je dnevni list prilikom pisanja spornih tekstova, osim navoda sagovornika, uzeo u obzir i članke koji su do tada objavljeni u drugim medijima. Sadržaji članaka koje je apelant predložio kao dokaze tokom postupka i dostavio u prilog apelaciji potvrđuju njegove tvrdnje da su u njima sadržani navodi o povezanosti tužilaca s pravnim licima o kojima se pisalo i u spornim člancima. Naime, nakon uvida u sadržaj tih članaka, Ustavni sud zapaža da je "Glasu Srpske" od 4. juna 2015. godine objavljen članak u kojem je navedeno da su istragom Tužilaštva BiH obuhvaćeni i tužioci kao zastupnici "Ukio banke", te da istragu protiv odgovornih lica vodi i Specijalno tužilaštvo RS. Zatim, Ustavni sud zapaža da su u tom mediju od 18. i 19. oktobra 2017. godine objavljene informacije da je MUPRS izuzeo dokumentaciju iz "Alumine" i da se ta dokumentacija, prema nezvaničnim informacijama, odnosi na rad tužilaca. Također proizlazi da su "Nezavisne novine" 18. oktobra 2017. godine objavile informacije da policija RS izuzima dokumentaciju koja se odnosi na oštećenje firmi "Birač" i "Alumina", te na neosnovano iznošenje novčanih sredstava u zemlje "poreznih rajeva". Osim toga, navedeno je da je, prema saznanjima RTRS, fokus i na nezakonito upisanim zalogama zbog kojih je "Alumina" blokirana za 155 miliona KM u korist "Pavgorda". Na kraju, Ustavni sud zapaža da su u navodima na blogu S. V. iznesene identične informacije kao u spornim dijelovima teksta. Unatoč tome, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi nisu razmotrili suštinu sadržaja tih članaka i kontekst u kojem su navedeni, već da su zaključili da u njima nisu sadržani dokazi o tačnosti navoda i da su pisani samo na osnovu izvora koji su poznati novinaru, portalu odnosno blogeru. Međutim, Ustavni sud u tom pogledu ukazuje da činjenica da je neka informacija objavljena u drugom mediju ne povlači sama po sebi zaključak da

se radi o neistinitoj i nevjerodostojnoj informaciji (vidi, *mutatis mutandis*, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1104/20 od 16. decembra 2021. godine, tačka 41, objavljena na www.ustavnisud.ba).

43. Ustavni sud naglašava da se, u kontekstu člana 10. Evropske konvencije, moraju uzeti u obzir okolnosti i ukupna pozadina slučaja u odnosu na koju su dotične izjave date (vidi Evropski sud, *Morice protiv Francuske* [VV], presuda od 23. aprila 2015. godine, predstavka broj 29369/10, tačka 162). Uvidom u dostavljene članke, Ustavni sud zapaža da su u spornim tekstovima objavljene općepoznate činjenice u vezi s poslovanjem "Alumine", o kojima su pisali i drugi mediji, kako prije tako i u vrijeme objavljivanja spornih tekstova. Također, Ustavni sud zapaža da se ne može zanemariti da su nadležna tužilaštva vodila istrage koje su povezane sa stečajem "Alumine" i da je izuzimana dokumentacija o poslovanju tih pravnih lica, te da su i tužioci na osnovu informacija dobivenih iz izvora istrage i u vrijeme objavljivanja tih članaka spominjani kao mogući osumnjičeni. Osim toga, Ustavni sud primjećuje da određeni dijelovi iz spornog izražavanja nisu dovedeni u pitanje, odnosno da su tužioci imali značajne uloge u pravnim licima koja se dovode u vezu s razlozima stečaja "Alumine" i da su učestvovali u zaključivanju određenih pravnih poslova. Također, iz obrazloženja odluka redovnih sudova i sadržaja članaka proizlazi da su tužioci, kao bračni supružnici, u određenim pravnim poslovima zastupali interese različitih ugovornih strana i da su se na taj način doveli u kontekst rasprave o zakonitosti njihovog postupanja. Te okolnosti proizlaze i iz zaključaka redovnih sudova u odnosu na sadržaj članaka koji nije označen kao kleveta i tome u prilog govore i fotokopije ugovora koji su prezentirani u spornim člancima. Na osnovu toga, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da je dnevni list bezrazložno prenio izjave koje tužioci dovode u vezu s ugovornim odnosima u kojima je problematizirano njihovo postupanje, odnosno da je izražavanje sagovornika i drugih medija mogao ignorirati ili zanemariti jer tada ne bi radio svoj posao koji zahtijeva informiranje javnosti o značajnim temama.

44. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da kada se navodi koji su preneseni od sagovornika dovedu u kontekst činjenica o kojima su izvještavali i drugi mediji i općepoznatih činjenica o provođenju istrage u vezi s tim pravnim licima i kontekstom cjelokupnog slučaja, ne može se zaključiti da je dnevni list propustio u razumnoj mjeri provjeriti sve informacije koje je naveo sagovornik. Štaviše, Ustavni sud zapaža da je odredbom člana 5. stav 3. ZZK-a propisano da kada se izražavanje odnosi na pitanja od javnog interesa postoji odgovornost za izazvanu štetu samo ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. Apelant je ukazivao na te odredbe, međutim redovni sudovi nisu dali bilo kakvo obrazloženje o tome da li su postojali uvjeti za primjenu navedene odredbe u konkretnom slučaju. Prema tome, Ustavni sud smatra da je apelant, u mjeri u kojoj se od njega tražilo da dokaže istinitost spornih dijelova teksta, bio suočen s nerazumnim, ako ne i nemogućim zadatkom (vidi Evropski sud, *Lyashko protiv Ukrajine*, presuda od 10. augusta 2006. godine, predstavka broj 21040/02, tač. 54. i 55).

45. Pored navedenog, Ustavni sud zapaža da se u postupcima zbog klevete, posebno kada je riječ o novinarima, primjenjuje odbrana dokazom istine (*exceptio veritas*) i odbrana na osnovu postupanja u dobroj vjeri. Evropski sud je zaključio da se postojanje ili nepostojanje dobre vjere može utvrditi pozivanjem na činjenice i okolnosti predmeta i/ili kodekse profesionalne etike. Kada se radi o novinarima, Evropski sud

naglašava važnost nadziranja poštovanja novinarske etike, posebno s obzirom na utjecaj koji mediji imaju u savremenom društvu i u svijetu u kojem se pojedinac suočava s velikom količinom informacija (vidi Evropski sud, *Stoll protiv Švicarske* [VV], presuda od 10. decembra 2007. godine, predstavka broj 69698/01, tačka 104).

46. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u ovom predmetu utvrdili da apelant nije postupao u dobroj vjeri jer nije kontaktirao tužioce s ciljem provjere prenesenih navoda. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da nije sporno da je, prema stavovima Evropskog suda i Ustavnog suda (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-18/20* od 20. oktobra 2021. godine, tačka 39, objavljena na www.ustavnisud.ba), traženje reakcije druge strane zahtjev profesionalizma i novinarske etike, što se mora uzeti u obzir prilikom odlučivanja o tome da li je miješanje u pravo novinara iz člana 10. Evropske konvencije bilo proporcionalno zaštititi prava tužilaca iz člana 8. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud smatra da za zaključak o načinu postupanja, *bona fide* ili *mala fide*, nije bilo dovoljno samo zaključiti da apelanti nisu provjerili prenesene informacije (*op. cit.*, *AP-1104/20*, tačka 43) jer je, kako je do sada navedeno, postojao niz faktora koje su redovni sudovi trebali imati u vidu. Naime, u ovom slučaju autor i dnevni list su čitaocima jasno dali do znanja da je sagovornik iznosio svoja saznanja o ulozi tužilaca u spornim događajima. Također, sporni članci nisu pisani u stilu istraživačkog novinarstva, već, kako je navedeno, sadrže informacije koje je naveo sagovornik dnevnog lista. Te izjave su bile prenesene u kontekstu u kojem se vodila rasprava o poslovanju i stečaju "Alumine" i drugih pravnih lica i u kontekstu istraga nadležnih tužilaštava. Pri tome, ne postoje elementi koji bi pokazali da su sporni članci motivirani istinskom namjerom dnevnog lista, u kojem je apelant bio urednik, da naruši ugled tužilaca. Dakle, dnevni list je, u suštini, izvještavao o onome što su drugi govorili ili o onome što se razumno moglo zaključiti iz događaja koji su se nesporno dogodili. Prema tome, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da dnevni list prilikom objavljivanja spornih članaka nije postupao profesionalno, te u skladu s novinarskom etikom obavio dužnost informiranja javnosti o pitanju od javnog interesa.

47. Osim toga, u pogledu zaključaka Okružnog suda da protiv tužilaca nije vođena istraga i da je apelant prije objavljivanja spornog sadržaja od nadležnih institucija – suda, tužilaštva i policije mogao dobiti podatke, Ustavni sud zapaža da je u spornim člancima upravo problematizirano postupanje istražnih organa u vezi s provođenjem istrage protiv tužilaca. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća na stav da objavljivanje novinskog članka i informacija u njemu nije isto što i optužnica nadležnog tužilaštva, kao i da novinar nije organ krivičnog progona (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-3848/20* od 20. aprila 2022. godine, tačka 53, objavljena na www.ustavnisud.ba). U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je zadatak medija, odnosno novinara, obavještavanje javnosti o bitnim događajima od javnog interesa, pa i informiranje o postojanju sumnje da su počinjena krivična djela. Ovakav zadatak medija, za razliku od zaključaka redovnih sudova u osporenim odlukama, podrazumijeva informiranje i prije donošenja pravomoćne krivične presude. Ustavni sud podsjeća da novinari/mediji nisu dužni provjeravati iznesene navode na način kako to redovni sudovi u konkretnom slučaju obrazlažu, s obzirom na to da mediji/novinari to nisu u mogućnosti. Cilj navođenja takvih informacija je podstaći nadležne državne organe da provjere tačnost iznesenih informacija (vidi, *op. cit.*, *AP-1104/20*,

tačka 38). Stoga, Ustavni sud smatra da bi se nametanjem dužnosti novinarima da određene tvrdnje o nezakonitim radnjama dokazuju samo pravomoćnim sudskim presudama ili izvještajima suda, tužilaštva ili policije pretjerano ograničilo njihovo pravo na slobodu izražavanja koje, kako je već navedeno, ima ključnu ulogu u demokratskom društvu.

48. Imajući u vidu sve navedeno, posebno sadržaj spornog izražavanja u kontekstu svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da redovni sudovi obavezivanjem apelanta na naknadu nematerijalne štete nisu postigli pravičnu ravnotežu između dva konkurentna prava, odnosno prava tužilaca na ugled i apelantovog prava na slobodu izražavanja. Stoga, Ustavni sud smatra da osporene presude nisu proporcionalne zakonitom cilju kojem se teži i da obavezivanje apelanta na isplatu naknade nematerijalne štete u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu u smislu člana 10. stav 2. Evropske konvencije.

49. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

b) Ostali navodi

50. S obzirom na zaključak u vezi s kršenjem prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava i člana 10. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno obrazlagati i prigovore u vezi s kršenjem prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

51. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije jer redovni sudovi prilikom obavezivanja apelanta na isplatu nematerijalne štete nisu postigli pravičan balans između njegovog prava na slobodu izražavanja i prava tužilaca na zaštitu ugleda.

52. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

53. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-3188/21**, rješavajući apelaciju **Predraga Mihailovića** na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianko, sudac
Marin Vukoja, sudac
Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 26. ožujka 2026. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Predraga Mihailovića**.

Utvrđuje se povreda prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Bijeljini broj 83 0 P 035676 21 Gž 2 od 15. lipnja 2021. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Bijeljini, koji je dužan po žurnom postupku donijeti odluku u skladu sa člankom II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Bijeljini da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Predrag Mihailović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke, kojeg zastupa Radmila Plavšić, odvjetnica iz Banje Luke, podnio je 7. rujna 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Bijeljini (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 83 0 P 035676 21 Gž 2 od 15. lipnja 2021. godine i Presude Osnovnog suda u Zvorniku (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 83 0 P 035676 20 P2 od 15. prosinca 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda, S. R. i N. R. (u daljnjem tekstu: tužiteljica i tužitelj ili tužitelji) zatraženo je 3. i 6. ožujka 2023. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Okružni sud, Osnovni sud i tužitelji su u razdoblju od 14. do 20. ožujka 2023. godine dostavili odgovore na apelaciju. Zaprimljeni odgovori su 27. ožujka 2023. godine dostavljeni apelantu na eventualno izjašnjenje. Apelant nije dostavio traženo izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sažeti na sljedeći način.

Tijek postupka

5. Tužitelji su podnijeli tužbu protiv "Euro Blic Press" d.o.o. Banja Luka, D. D. i apelanta radi naknade štete zbog klevete. Predmet tužbenog zahtjeva je bio sadržaj članaka koji su objavljeni u dnevnom listu "Euro Blic" Republika Srpska (u daljnjem tekstu: dnevni list) od 4. 5. i 27. listopada 2017. godine.

6. Iz stanja u spisu proizlazi da je u dnevnom listu od 4. listopada 2017. godine objavljen tekst pod naslovom "Pravnica iz 'Alumine' pomaže Litvancima u pljački fabrike". Relevantni dio teksta glasi: "Klupko oko zvojničke 'Alumine' sve je zamršenije, a kako vrijeme odmiče, otkrivaju se novi vinovnici bespoštedne pljačke te fabrike [...]. Prema saznanjima 'Blica' Litvance i fočansku firmu 'Pavgord' koja u njihovu korist pokušava da otme 'Aluminu', povezuje nekadašnja pravnica u zvojničkoj fabrici [tužiteljica] [...]. Pranje novca već je odradeno preko firme sa Devičanskih Ostrva, 'Viewside Markets Inc', koja je oštetila 'Aluminu' nepoštivanjem ugovora o isporuci boksita. Avans je toj firmi isplaćen, a boksit nije isporučen. Ovaj ugovor iz 2010. je raskinut, iako višemilionski avans nije vraćen [...]. navodi izvor 'Blica' upoznat sa dešavanjima oko 'Alumine'. Prema njegovim

rečima, to nije moglo da prođe bez odobravanja šefice pravne službe 'Birača' i 'Alumine' [tužiteljice]. - Ona [tužiteljica] je stavila svoj paraf na raskid ugovora, a nije preduzela bilo koju radnju da bi se avans naplatio ili obezbudio [...] kaže naš sagovornik. Još jedna od ključnih litvanskih firmi, KTF, u svom poslovanju nanela je ogromnu materijalnu štetu 'Alumini' i ostala joj dužna oko četiri miliona evra. [Tužiteljica] je kao šefica pravne službe propustila da reaguje protiv te firme [...]. Da li se razlog za to krije u činjenici da je njen suprug [tužitelj] bio pravni zastupnik KTF-a? [...] Ni tu nije kraj! Sada familija [tužitelji] zastupa firmu 'Pavgord' koja je u aprilu ove godine na kratko uspjela da na kriminalan i do sada nekažnjen način blokira 'Aluminu' za 155 miliona KM – otkriva izvor 'Blica' [...]. Oni igraju na svim stranama i uzimaju milione potpuno nezakonito i nekažnjeno [...] – zaključuje sagovornik našeg lista [...]."

7. U dnevnom listu od 5. listopada 2017. godine objavljen je tekst pod naslovom "Bračni par advokata podmetao ugovore i čerupao Aluminu". U tekstu je, između ostalog, navedeno: "[...] MUP RS je Posebnom odjeljenju za suzbijanje korupcije organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminaliteta Republičkog tužilaštva podnio krivične prijave protiv [Litvanaca] koji su 'upravljali ovim fabrikama'. [...] Iako su prošle četiri godine optužnica protiv njih još nema. Nema ni optužnica kojom su obuhvaćene osobe i radnje kriminalnih upisa zaloga i hipoteka na imovini 'Birača' i 'Alumine' ističe sagovornik 'Blica' dobro upućen u dešavanja oko zvojničke fabrike [...] ne verujem da su Litvanci mogli da počine kriminal težak preko milijardu maraka bez pomoći lokalnih funkcionera i saučesnika iz same 'Alumine' – kaže naš izvor. Prema njegovim rečima, upravo je u svim spornim dešavanjima značajno učešće supružnika i advokata [tužitelja] koji su ranije radili za 'Birač' i 'Aluminu' a sada rade za 'Pavgord'. I ne samo to, već su u jednom trenutku čak i finansirali 'Aluminu'. Tako je [tužitelj] 2011. pozajmio 'Alumini' 141.000 KM. Pored njegovog potpisa je i jedan od Litvanaca kojeg je MUP samo par dana ranije optužio za teške prevare. Da sve bude apsurdnije [tužitelj] je učestvovao u kreiranju hipoteka na imovini zvojničkih firmi i to kao punomoćnik Ukio banke – objašnjava sagovornik Blica. Također, prema navodima našeg izvora, [tužitelj] je kao advokat zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći sa FG 'Birač' sa ciljem pružanja 'vanrednih' advokatskih usluga. Te usluge se odnose na prenos prava svojine na nekretninama i zemljištu na 'Birač' i zavisna pravna lica [...]. Također, prema navodima našeg izvora, [tužitelj] je kao advokat zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći sa FG 'Birač' [...]. Ni ovaj ugovor nije mogao da prođe bez [tužiteljice], šefice pravne službe 'Alumine'. I na ovaj ugovor [...] je stavila svoj paraf, čime se saglasila sa mahinacijama svog supruga. [...]."

8. U dnevnom listu od 27. listopada 2017. godine objavljen je tekst pod naslovom "[Tužitelj] nezakonito upisivao hipoteku na teret Alumine". U relevantnom dijelu je navedeno: "[Tužitelj] je pre stečaja 'Birača', čija je kćerka firma 'Alumina', upisao ogroman broj hipoteka sa iznosom potraživanja od više desetina miliona KM [...] u ime firme [...] iz Litvanije [...] i Litvanske Ukio banke [...]. Sve na imovinu i na štetu zvojničkih firmi 'Alumina', 'Alusil' i 'Mehanika', a pre otvaranja stečaja nad 'Biračom', odnosno do 2009. godine. Na osnovu ovih ugovora Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove upisala je [tužiteljeve] hipoteku, overene bez adekvatnih ovlaštenja i dokumentacije koje je [tužitelj] kao punomoćnik trebao da poseduje [...] navodi izvor 'Blica' upoznat sa dešavanjima u 'Alumini'. Prema njegovim rečima, iste te hipoteku su kasnije obrisane. [...] On [sagovornik] objašnjava na koji način je [tužitelj] brisao hipoteku koje je sam

upisao. To je učinio pod plaštom navodne zaštite imovine 'Alumine', 'Alusila' i 'Mehanike' iako je riječ o pokušaju brisanja kriminalnih tragova. Apsurdno je da se [tužitelj], koji je nezakonito ugovorio kriminalne višemilionske hipoteke, nakon nekoliko godina našao da 'štiti' imovinu istih tih firmi koje je sam nezakonito opteretio, a pri tom tražeći od 'Alumine' naknadu za ovo od oko 35.000 KM – ističe naš izvor. [...]"

9. Tijekom postupka tužitelji su povukli tužbu u odnosu na "Euro Blic Press" d.o.o. Banja Luka i D. D.

Osporene odluke

10. Presudom Osnovnog suda broj 83 0 P 035676 20 P2 od 15. prosinca 2020. godine apelant je obvezan da tužiteljima na ime naknade nematerijalne štete zbog klevete učinjene objavama u spornim člancima isplati novčane iznose kao u izreci presude, te da presudu objavi u medijima u kojima su objavljeni sporni tekstovi i da opozove sporno izražavanje.

11. Osnovni sud je naveo da je između partijskih stranaka sporno predstavljaju li objavljeni tekstovi klevetu i imaju li tužitelji pravo na naknadu nematerijalne štete. U svezi s tim, Osnovni sud je istaknuo da je predmet analizirao na temelju kriterija koji proizlaze iz prakse Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda. U tom pogledu, prvenstveno je ukazao da je apelant u vrijeme objavljivanja spornih tekstova bio glavni urednik dnevnog lista. Potom je ukazao da je općepoznata činjenica da je poduzeće "Birač" u stečaju, a da je kasnije osnovana "Alumina" i da se radi o poduzećima od većeg ekonomskog značaja za entitet Republika Srpska i Bosnu i Hercegovinu. Dalje je naveo da se objavljeni tekstovi odnose na milijunski kriminal i rasprava o takvim pitanjima predstavlja raspravu pitanja od općeg interesa. Zbog toga je, kako je navedeno, izvješćivanje o poslovanju tih poduzeća bilo od javnog interesa, kako političkog tako i glede utvrđivanja odgovornosti za eventualne nezakonite radnje zbog kojih je u odnosu na poduzeće "Birač" pokrenut stečaj. Potom, Osnovni sud je utvrdio da je tužiteljica bila uposlena kao šefica Pravne službe u tim poduzećima, te da je zbog obavljanja tih poslova morala trpjeti izražavanja koja su neprijatna. Također je zaključio da je i tužitelj javna ličnost jer je kao odvjetnik zastupao poduzeće čije je poslovanje bilo u sferi javnog interesiranja. U tom pogledu sud se pozvao na stav Europskog suda u predmetu *Bodrožić i Vujin protiv Srbije* (presuda od 23. lipnja 2009. godine, predstavka broj 384345/05, točka 34.).

12. Osnovni sud je potom zaključio da su u određenim dijelovima spornih članaka prenesene neistinite činjenice koje predstavljaju klevetu. U svezi s prvim člankom od 4. listopada 2017. godine, Osnovni sud je naveo da klevetu predstavljaju navodi da je "tužiteljica novi vinovnik bespoštedne pljačke firme; da je stavila svoj paraf na raskid ugovora a da nije poduzela bilo koju radnju da bi se avans naplatio ili osigurao i da je propustila da reagira protiv firme KTF za iznos duga od skoro četiri miliona Eura a da se razlog za to postupanje krije u činjenici da je tužitelj kao njezin suprug bio pravni zastupnik KTF; te da se za tužitelje navodi da igraju na svim stranama i uzimaju milione potpuno nezakonito i nekažnjeno".

13. U odnosu na drugi članak od 5. listopada 2017. godine Osnovni sud je naveo da klevetu u odnosu na oba tužitelja predstavljaju navodi da "u svim spornim kriminalnim dešavanjima od preko milijardu maraka imaju značajno učešće". U odnosu na tužiteljicu sud je zaključio da klevetu predstavljaju navodi da "ugovor o pružanju advokatskih usluga nije mogao da prođe bez [tužiteljice], šefice pravne službe 'Alumine', koja je na ugovor stavila svoj paraf čime se saglasila sa mahinacijama svog

supruga". S druge strane, Osnovni sud je naveo da je apelant dokazao da je tužitelj 2011. godine pozajmio "Alumini" 141.000 KM, da je sudjelovao u kreiranju hipoteka na imovini zvočničkih tvrtki, i to kao punomoćnik "Ukio banke" i da je kao odvjetnik zaključio i aneks ugovora o pružanju pravne pomoći s FG "Birač" 2009. godine s ciljem pružanja "vanrednih advokatskih usluga". Osnovni sud je naveo da ti navodi, i da nisu točni, ne predstavljaju klevetu s obzirom na to da se odnose samo na rad tužitelja i njegova postupanja ne ukazuju na postojanje nezakonitosti. Također, Osnovni sud je ocijenio da navodi da tužitelj priznaje da je radnja nezakonita i da je to klasično podmićivanje čiji je akter sam tužitelj predstavljaju mišljenje koje se temelji na članku 7. Aneksa ugovora, koji je precizirao da će "Birač" platiti 12.000,00 KM kao naknadu za posebno angažiranje trećih osoba za posebne radnje i da se taj novac isplaćuje gotovinski bez izdavanja računa. S obzirom na to da je za to mišljenje navedeno na čemu je utemeljeno, Osnovni sud smatra da je tužitelj to dužan trpjeti.

14. U odnosu na treći članak od 27. listopada 2017. godine, Osnovni sud je naveo da kleveta postoji samo u odnosu na tužitelja. Klevetu, kako je navedeno, predstavljaju navodi "da je brisao hipoteke koje je sam pisao, a da je riječ o pokušaju brisanja kriminalnih tragova i da je nezakonito ugovorio kriminalne radnje višemilionske hipoteke, a da je nakon nekoliko godina našao da 'štiti' imovinu tih istih firmi koje je sam nezakonito opteretio". S druge strane, Osnovni sud je zaključio da se ne mogu smatrati klevetom navodi da "o pojedinim zakulisnim radnjama advokata bračnog para tužitelja već smo pisali", jer nije ništa detaljnije navedeno od onoga što bi moglo upućivati o kojim radnjama se radi i što je konkretno urađeno. Pored toga, ocijenjeno je da se ne mogu smatrati klevetom ni navodi "o drskosti [tužiteljice] i želju za osvetom govori i činjenica da je ona tužila 'Alumini' za mobing", jer je u tom slučaju navedeno mišljenje. S obzirom na to, Osnovni sud je zaključio da ne postoji kleveta u odnosu na tužiteljicu.

15. Potom, u odnosu na način pribavljanja informacija, Osnovni sud je istaknuo da su informacije pribavljene od "sugovornika" čiji se identitet ne navodi, te da tužiteljima nije dana mogućnost da odgovore na sporne navode jer nisu bili kontaktirani. Na temelju toga, Osnovni sud je zaključio da novinar nije postupao u dobroj namjeri. U odnosu na sporne dijelove članaka za koje je utvrdio da predstavljaju klevetu, Osnovni sud je naveo da se opći interes ne može braniti pronošanjem informacija za koje nije utvrđena istinitost, a koje predstavljaju napad na ugled tužitelja i koje se zbog toga ne mogu smatrati kritikom koju su tužitelji dužni tolerirati s obzirom na poslove i dužnosti koje vrše. Također je istaknuo da pisanje teksta uz navođenje da su informacije dobivene od sugovornika koji se ne imenuje ukazuje da se radi o prenošenju činjenica. Međutim, kako je navedeno, radi se o prenošenju neistinitih činjenica. Stoga, iako su tužitelji javne ličnosti, ne može se od njih očekivati da trpe navode o svom sudjelovanju u kriminalnim aktivnostima.

16. U svezi s apelantovim dokazima, Osnovni sud je istaknuo da su tijekom postupka kao dokaz izvedeni članci drugih internet portala, odnosno bloga S. V. koji se odnose na radnje tužitelja u "Alumini", postupanja s "Ukio Bankom" i FG "Birač". Međutim, Osnovni sud je ocijenio da ti dokazi ne potvrđuju točnost spornih navoda koji su objavljeni u dnevnom listu jer su pisani samo na temelju izvora koji su poznati samo novinaru, internetskom portalu odnosno blogeru.

17. Osnovni sud je dalje naglasio da sloboda izražavanje ne podrazumijeva "pronošenje neistinitih navoda koji vrijeđaju tužitelje na grub način", te da mediji imaju značajnu ulogu u

pravodobnom i transparentnom obavještanju javnosti o svim aspektima života i rada u nekom društvu u skladu s normama prihvatljivog i profesionalnog rada i novinarske etike. Potom je ukazao da je u točki 4. Kodeksa časti BH novinara navedeno da je novinar obavezan iznositi istinu, uravnoteženu i provjerenu informaciju, te da on navodi osobe ili ustanove od kojih je dobio podatak, informaciju ili izjavu, ali ima pravo i ne otkriti izvor informacije, ali za objavljeni podatak snosi moralnu, materijalnu i kaznenu odgovornost. Naposljetku, Osnovni sud je zaključio da je objavljivanjem spornih tekstova došlo "do povrede moralno-psihičke strane ličnosti tužitelja" i da im je nanesena nematerijalna šteta u vidu duševne boli. Visinu naknade štete sud je utvrdio primjenom odredbi članka 11. Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK) i članka 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), te je apelantu, u skladu sa člankom 199. ZOO-a, naložio da objavi presudu u istom mediju preko kojeg je učinjena štetna radnja.

18. Presudom Okružnog suda broj 83 0 P 035676 21 Gž2 od 15. lipnja 2021. godine djelomično je usvojena apelantova žalba i prvostupanijska presuda je preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev kojim su tužitelji tražili objavljivanje presude, dok je u preostalom dijelu apelantova žalba odbijena i potvrđena prvostupanijska presuda.

19. Okružni sud je naveo da se apelant neutemeljeno poziva na zaštitu prava na slobodu izražavanja iz čl. 2. i 5. ZZK-a jer ne spori da su objavljeni tekstovi neistiniti, odnosno nije izveo niti jedan dokaz da su objavljeni sadržaji istiniti, iako je na njemu bio teret dokazivanja tih činjenica. U svezi s tim, Okružni sud je naveo da prihvaća razloge prvostupanijskog suda da se u spornim dijelovima teksta radi o iznošenju činjenica i da je njima izvršena kleveta. Također, prema ocjeni Okružnog suda, neprihvatljive su apelantove tvrdnje da je objavljivanje bilo razumno i dobronamjerno s obzirom na to da je apelant kao glavni urednik odobrio objavu "[...] da su tužiocima kriminalci, drski, bezobrazni i druge uvredljive navode [...]". U tom pogledu Okružni sud je naveo da u vrijeme objavljivanja članaka nije bio u tijeku kazneni postupak protiv tužitelja ni za jedno od djela na koja se ukazuje u objavama, niti je postojala pravomoćna kaznena presuda kojom su proglašeni krivim. Okružni sud je u tom kontekstu istaknuo da je apelant prije objavljivanja spornog sadržaja od nadležnih institucija – suda, tužiteljstva i policije mogao dobiti podatke iz službenih evidencija. Naime, kako je obrazloženo, profesionalni standardi postupanja su zahtijevali da se provjeri istinitost činjenica koje se iznose, ali da to nije učinjeno. Nadalje, Okružni sud je istaknuo da je prvostupanijski sud prilikom dosuđivanja naknade štete postupio pravilno kada je imao u vidu objavljivanje spornih tekstova i dostupnost medija u kojima su objavljeni, kao i utjecaj spornih tekstova na tužitelje i lokalnu zajednicu. Pored navedenog, sud je ocijenio neutemeljenim i apelantove navode da prvostupanijski sud nije cijenio faktor trenutka objavljivanja informacija, odnosno da su iste ili slične informacije objavljene putem drugih sredstava informiranja i blogova, jer iz spisa predmeta proizlazi da su tužitelji tužili "Glas Srpske" i blogera S. V. zbog sličnih objava.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske

konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

21. Apelant tvrdi da redovni sudovi nisu primijenili obvezujuće standarde koji proizlaze iz prakse Europskog suda i Ustavnog suda koji se odnose na prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja. U svezi s tim, apelant smatra da su redovni sudovi morali pojedinačno analizirati tri sporna izražavanja i svako zasebno sagledati kroz test pitanja koji proizlazi iz prakse Europskog suda, i tek nakon toga dovesti ih u međusobnu vezu. Da su redovni sudovi to učinili, apelant smatra da bi mogli nedvosmisleno zaključiti da nije postojala namjera da se tužiteljima nanese šteta, već da su prenesene informacije objavljive u dnevnim novinama i internetskim portalima prije i poslije objavljivanja spornih tekstova. U svezi s tim, apelant je u prilogu apelacije dostavio kopije dnevnih novina i internetskih portala na kojima su objavljene informacije koje su prenesene u njegovim spornim tekstovima. Apelant dalje tvrdi da u trenutku objavljivanja spornih informacija nije postojala sumnja u njihovu istinitost, naročito jer su se temeljile na zvaničnim informacijama dobivenim od MUP-a i aktualnim događajima o kojima su pisali svi mediji u RS. Zbog toga, smatra da upravo te činjenice upućuju na zaključak da kada su informacije već danima bile u javnosti, objavljene u dnevnim listovima i *online* portalima, i dostupne velikom broju osoba, sprečavanje daljnjeg objavljivanja tih informacija više nije moglo biti opravdano.

22. Apelant također smatra da su redovni sudovi zanemarili činjenicu da tužitelji kao javne ličnosti trebaju imati veći stupanj odgovornosti i prag tolerancije na određene informacije od običnog građanina. Osim toga, smatra da tužitelji nisu dokazali ni visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, pa se ne može zaključiti da su tužitelji zbog objavljivanja spornih informacija pretrpjeli nematerijalnu štetu. Pored navedenog, apelant smatra da su sudovi pogrešno zaključili da su spornim tekstovima tužitelji oklevetani, odnosno da se radi o pronošnju informacija, a ne o mišljenju. U tom pogledu apelant ukazuje da su sudovi zanemarili da je odredbom članka 5. stavak 3. ZZK-a propisano da kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa da je štetnik odgovoran samo ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja. Pored toga, apelant smatra da sudovi nisu imali u vidu odredbu članka 6. ZZK-a kojim su propisane iznimke od odgovornosti. Naposljetku, apelant smatra da sve navedeno upućuje na to da su osporene odluke rezultat proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava i nedostatka adekvatnog obrazloženja prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete.

b) Odgovori na apelaciju

23. Okružni sud je naveo da u svemu ostaje pri razlozima iz obrazloženja osporene odluke te da nisu povrijeđena apelantova prava navedena u apelaciji.

24. Osnovni sud je istaknuo da nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji i da dosuđeni iznos naknade štete predstavlja adekvatnu naknadu opsegu pretrpljene štete koji je prihvaćen u sudskoj praksi.

25. Tužitelji su, između ostalog, naveli da su pravilne odluke sudova, kao i da su podnijeli tužbe protiv drugih medija i fizičkih osoba koji su ih klevetali. Pored toga, naveli su da ih apelant nije kontaktirao prije objavljivanja spornih tekstova, niti je u postupku dokazivao istinitost objava. Smatraju da je neutemeljeno apelantovo ukazivanje na način utvrđivanja nastale štete, kao i da su ih prestali klevetati nakon podizanja tužbe.

V. Relevantni propisi

26. Zakon o zaštiti od klevete ("Službeni glasnik RS" broj 37/01)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 5. st. 1, 2. i 3.

1. *Svako poslovno sposobno lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu, odgovorno je za klevetu, ako je to lice prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu lica koje je na neki drugi način efikasno kontrolisalo sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.*

2. *Lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu ako je namerno ili usled nepažnje iznelo ili proneo izražavanje.*

3. *Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako vrši, prema opštem shvatanju javnosti, značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.*

Član 6.

U sledećim slučajevima neće se odgovarati za klevetu:

a) *ako se radi o izražavanju mišljenja ili kada je izražavanje u suštini istinito;*

b) *ako je lice koje je navodno prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronositi izražavanje, ili iznositi ili pronositi izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;*

v) *ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.*

Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući: način, oblik i vreme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stepen prouzrokovane štete, dobronamernosti i pridržavanje opšte prihvaćenih profesionalnih standarda od strane štetnika, verovatnost da bi šteta nastala da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica i da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili pitanja od političkog ili javnog značaja.

Standard dokazivanja

Član 7.

Pri utvrđivanju odgovornosti i dodjeljivanju naknade u smislu ovog zakona potreba za ograničavanjem prava na slobodu izražavanja mora biti jasno utvrđena u skladu sa članom 10. (2) Evropske konvencije o ljudskim pravima i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Član 11. stav 1.

1. *Naknada štete vrši se isključivo sa namerom nadoknade štete nanesene ugledu oštećenog, a ta nadoknada mora biti proporcionalna prouzrokovanoj šteti. Pri utvrđivanju naknade štete, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući sve poduzete mere da bi se ublažila prouzrokovana šteta, kao što su: objavljivanje ispravke, opozivanje izjave ili izvinjenje, činjenicu da li je štetnik stekao novčanu korist učinjenim iznošenjem ili pronošenjem izražavanja, ili činjenicu da bi iznos dodeljene štete mogao imati za posledicu velike materijalne poteškoće ili bankrot štetnika.*

27. Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Novčana naknada

Član 200.

(1) *Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.*

(2) *Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.*

VI. Dopustivost i meritum

28. *Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (prima facie) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.*

29. *Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.*

30. *Imajući u vidu suštinu apelantovih navoda, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvo ispitati njegove navode u svezi s navodnom povredom prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Evropske konvencije.*

a) Pravo na slobodu izražavanja

31. *Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:*

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

32. *Članak 10. Evropske konvencije glasi:*

1. *Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.*

2. *Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.*

33. *Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Evropske konvencije ne odnosi samo na*

"informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijedaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Europski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. travnja 2021. godine, predstavka broj 10783/14, točka 58. s daljnjim referencama, i Odluka Ustavnog suda broj *AP-1890/20* od 26. siječnja 2022. godine, točka 39.). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članku 10. stavak 2. Europske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

34. Kada se radi o ograničenjima iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, u praksi Europskog suda, koju slijedi Ustavni sud, primjenjuje se tzv. test neophodnosti koji odgovara na sljedeća pitanja: postoji li miješanje u pravo na slobodu izražavanja, je li miješanje propisano zakonom, teži li ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, je li miješanje "nužno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Europski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 27. lipnja 2017. godine, predstavka broj 17224/11, točka 67.).

35. Ustavni sud nema dilemu da je došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja jer je osporenim odlukama obavezan na naknadu štete zbog izražavanja u dnevnom listu u kojem je on bio urednik. Ustavni sud, također, smatra da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se temeljilo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6. ZZK-a i čl. 199. i 200. ZOO-a i da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jest je li to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

36. U odnosu na ovo pitanje, Ustavni sud ukazuje da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije, u svezi sa zaštitom prava tužiteljâ na ugled iz članka 8. Europske konvencije. U skladu s navedenim, Ustavni sud će ispitati jesu li redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičnu ravnotežu između ta dva prava jednake važnosti (vidi, između ostalih, *op. cit.*, presuda *Medžlis Islamske zajednice Brčko*, točka 77.). Relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni su u praksi Europskog suda (vidi, između ostalih, *Milosavljević protiv Srbije* (br. 2), presuda od 21. rujna 2021. godine, predstavka broj 47274/19, točka 57. s daljnjim referencama). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata osoba o kojoj je riječ i što je predmet izvješćivanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objavljivanja, sadržaj, oblik i posljedice objavljivanja i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja. Također, ovi kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, ovisno o situaciji.

37. Primjenjujući navedena načela na konkretan slučaj, Ustavni sud smatra da je informiranje javnosti o načinu poslovanja gospodarskog društva "Alumina" i drugih pravnih osoba od značaja za entitet i državu nesumnjivo predstavljalo doprinos temi od općeg interesa. Ustavni sud dalje zapaža da tužiteljica kao šefica Pravne službe tog društva nesporno potpada u skupinu osoba na koje se primjenjuje stav da su "granice prihvatljive kritike šire za privrednike koji su aktivno uključeni u poslove velikih javnih poduzeća nego za fizičke osobe" (u odnosu na tužiteljicu vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj

AP-7738/18 od 14. listopada 2020. godine, toč. 34. i 38. s daljnjim referencama). Taj zaključak se odnosi i na tužitelja, odnosno na njegov angažman kao odvjetnika, dakle osobe čije je postupanje nesporno moglo imati utjecaj na funkcioniranje navedenih poduzeća (*op. cit.*, *Bodrožić i Vujić protiv Srbije*, točka 34.). Osim toga, Ustavni sud smatra da su se sporni tekstovi odnosili samo na javno djelovanje tužiteljâ, tj. njihov angažman kao odvjetnika odnosno šefice Pravne službe, dakle osoba čije je postupanje nesporno bilo od interesa za javnost.

38. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da su sporne informacije u biti prenesene kao izjave sugovornika dnevnog lista koji je "upoznat s dešavanjima oko 'Alumine'" i da su u njima sadržani činjenični navodi sugovornika dnevnog lista, te da one predstavljaju klevetu jer apelant nije dokazao njihovu istinitost. Stoga, Ustavni sud smatra da se u ovom predmetu ne postavlja pitanje razlike između izjava o činjenicama i vrijednosnih sudova kao takvih, već da se radi o tome da je apelant kao urednik dnevnog lista obavezan naknaditi štetu zbog klevete jer je dnevni list prenio mišljenje treće osobe (vidi Europski sud, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, presuda od 15. rujna 2022. godine, predstavka broj 22287/08, točka 96.).

39. U svezi s tim, Ustavni sud smatra da je bitno naglasiti da je Europski sud istaknuo da bi kažnjavanje novinara zbog prenošenja izjava drugih osoba ozbiljno ugrozilo doprinos medija debati od javnog interesa i ne bi bilo opravdano, osim ako za to postoje naročito važni razlozi. Europski sud je zauzeo stav da izvješćivanje utemeljeno na intervjuima, kasnije uređivanjem ili ne, predstavlja jedno od najvažnijih sredstava pomoću kojih je tisak u mogućnosti da igra svoju vitalnu ulogu "javnog kontrolora vlasti" (*public watchdog*). U takvim slučajevima potrebno je napraviti razliku između toga potječu li izjave od novinara ili su citati drugih osoba (*ibid.*, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, toč. 99. i 100. s daljnjim referencama).

40. Potom, Ustavni sud podsjeća da "odgovorno novinarstvo" podrazumijeva da novinari u razumnoj mjeri provjeravaju informacije koje pružaju javnosti. Stoga se od njih ne može uvijek razumno očekivati da provjere sve informacije pružene u intervjuu (vidi Europski sud, *Kaçki protiv Poljske*, presuda od 4. srpnja 2017. godine, predstavka broj 10947/11, točka 52.). Naime, nije uvijek moguće potpuno potvrditi činjenice kada se neki događaj upravo dogodio i zbog toga je u takvim slučajevima potreban određen manevarski prostor, što se posebno primjenjuje na novinare. Europski sud je prihvatio da su vijesti "potrošna roba" i da bi odgađanje objavljivanja neke vijesti, pa čak i na kratko vrijeme, moglo lišiti tu vijest njezine vrijednosti i interesa (*ibid.*, *Anatolij Yeremenko protiv Ukrajine*, točka 58.). Osim toga, Europski sud smatra da opći zahtjev da se novinari sustavno i formalno distanciraju od sadržaja citata koji bi mogao uvrijediti ili isprovocirati druge ili naštetiti njihovom ugledu, nije spojiv s ulogom tiska da pruža informacije o trenutnim događajima, mišljenjima i idejama (vidi Europski sud, *Miloslavjević protiv Srbije*, presuda od 4. travnja 2017. godine, predstavka broj 50123/06, točka 37.).

41. Dovodeći navedeno u vezu s okolnostima konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da je u ovom predmetu bilo nužno odgovoriti na pitanje je li dnevni list, u kojem je apelant bio urednik, u razumnoj mjeri provjerio sve informacije koje je naveo sugovornik, odnosno jesu li postojali naročito jaki razlozi zbog kojih bi trebalo ograničiti apelantovo pravo na slobodu izražavanja i je li apelant postupao u dobroj vjeri.

42. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da je apelant tijekom postupka pred redovnim sudovima ukazivao da je dnevni list

prilikom pisanja spornih tekstova, osim navoda sugovornika, uzeo u obzir i članke koji su do tada objavljeni u drugim medijima. Sadržaji članaka koje je apelant predložio kao dokaze tijekom postupka i dostavio u prilog apelaciji potvrđuju njegove tvrdnje da su u njima sadržani navodi o povezanosti tužitelja s pravnim osobama o kojima se pisalo i u spornim člancima. Naime, nakon uvida u sadržaj tih članaka, Ustavni sud zapaža da je "Glasu Srpske" od 4. lipnja 2015. godine objavljen članak u kojem je navedeno da su istragom Tužiteljstva BiH obuhvaćeni i tužitelji kao zastupnici "Ukio banke", te da istragu protiv odgovornih osoba vodi i Specijalno tužiteljstvo RS. Potom, Ustavni sud zapaža da su u tom mediju od 18. i 19. listopada 2017. godine objavljene informacije da je MUPRS izuzeo dokumentacija iz "Alumine" i da se ta dokumentacija, prema nezvaničnim informacijama, odnosi na rad tužitelja. Također proizlazi da su "Nezavisne novine" 18. listopada 2017. godine objavile informacije da policija RS izuzima dokumentaciju koja se odnosi na oštećenje tvrtki "Birač" i "Alumina", te na neutemeljeno iznošenje novčanih sredstava u zemlje "poreznih rajeva". Osim toga, navedeno je da je, prema saznanjima RTRS, fokus i na nezakonito upisanim zalagama zbog kojih je "Alumina" blokirana za 155 miliona KM u korist "Pavgorda". Na kraju, Ustavni sud zapaža da su u navodima na blogu S. V. iznesene identične informacije kao u spornim dijelovima teksta. Unatoč tome, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi nisu razmotrili suštinu sadržaja tih članaka i kontekst u kojem su navedeni, već da su zaključili da u njima nisu sadržani dokazi o točnosti navoda i da su pisani samo na temelju izvora koji su poznati novinaru, portalu odnosno blogeru. Međutim, Ustavni sud u tom pogledu ukazuje da činjenica da je neka informacija objavljena u drugom mediju ne povlači sama po sebi zaključak da se radi o neistinitoj i nevjerodostojnoj informaciji (vidi, *mutatis mutandis*, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1104/20 od 16. prosinca 2021. godine, točka 41., objavljena na www.ustavnisud.ba).

43. Ustavni sud naglašava da se, u kontekstu članka 10. Europske konvencije, moraju uzeti u obzir okolnosti i ukupna pozadina slučaja u odnosu na koju su dotične izjave dane (vidi Europski sud, *Morice protiv Francuske* [VV], presuda od 23. travnja 2015. godine, predstavka broj 29369/10, točka 162.). Uvidom u dostavljene članke, Ustavni sud zapaža da su u spornim tekstovima objavljene općepoznate činjenice u svezi s poslovanjem "Alumine", o kojima su pisali i drugi mediji, kako prije tako i u vrijeme objavljivanja spornih tekstova. Također, Ustavni sud zapaža da se ne može zanemariti da su nadležna tužiteljstva vodila istrage koje su povezane sa stečajem "Alumine" i da je izuzimana dokumentacija o poslovanju tih pravnih osoba, te da su i tužitelji na temelju informacija dobivenih iz izvora istrage i u vrijeme objavljivanja tih članaka spominjani kao mogući osumnjičeni. Osim toga, Ustavni sud primjećuje da određeni dijelovi iz spornog izražavanja nisu dovedeni u pitanje, odnosno da su tužitelji imali značajne uloge u pravnim osobama koje se dovode u vezu s razlozima stečaja "Alumine" i da su sudjelovali u zaključivanju određenih pravnih poslova. Također, iz obrazloženja odluka redovnih sudova i sadržaja članaka proizlazi da su tužitelji, kao bračni supružnici, u određenim pravnim poslovima zastupali interese različitih ugovornih strana i da su se na taj način doveli u kontekst rasprave o zakonitosti njihovog postupanja. Te okolnosti proizlaze i iz zaključaka redovnih sudova u odnosu na sadržaj članaka koji nije označen kao kleveta i tome u prilog govore i fotokopije ugovora koji su prezentirani u spornim člancima. Na temelju toga, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da je dnevni list bezrazložno prenio izjave koje tužitelje dovode u vezu

s ugovornim odnosima u kojima je problematizirano njihovo postupanje, odnosno da je izražavanje sugovornika i drugih medija mogao ignorirati ili zanemariti jer tada ne bi radio svoj posao koji zahtijeva informiranje javnosti o značajnim temama.

44. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da kada se navodi koji su preneseni od sugovornika dovedu u kontekst činjenica o kojima su izvješćivali i drugi mediji i općepoznatih činjenica o provođenju istrage u svezi s tim pravnim osobama i kontekstom cjelokupnog slučaja, ne može se zaključiti da je dnevni list propustio u razumnoj mjeri provjeriti sve informacije koje je naveo sugovornik. Štoviše, Ustavni sud zapaža da je odredbom članka 5. stavak 3. ZZK-a propisano da kada se izražavanje odnosi na pitanje od javnog interesa postoji odgovornost za izazvanu štetu samo ako je ta osoba znala da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarila neistinitost izražavanja. Apelant je ukazivao na te odredbe, međutim redovni sudovi nisu dali bilo kakvo obrazloženje o tome jesu li postojali uvjeti za primjenu navedene odredbe u konkretnom slučaju. Prema tome, Ustavni sud smatra da je apelant, u mjeri u kojoj se od njega tražilo da dokaže istinitost spornih dijelova teksta, bio suočen s nerazumnim, ako ne i nemogućim zadatkom (vidi Europski sud, *Lyashko protiv Ukrajine*, presuda od 10. kolovoza 2006. godine, predstavka broj 21040/02, toč. 54. i 55.).

45. Pored navedenog, Ustavni sud zapaža da se u postupcima zbog klevete, posebno kada je riječ o novinarima, primjenjuje obrana dokazom istine (*exceptio veritas*) i obrana na temelju postupanja u dobroj vjeri. Europski sud je zaključio da se postojanje ili nepostojanje dobre vjere može utvrditi pozivanjem na činjenice i okolnosti predmeta i/ili kodekse profesionalne etike. Kada se radi o novinarima, Europski sud naglašava važnost nadziranja poštovanja novinarske etike, posebno s obzirom na utjecaj koji mediji imaju u suvremenom društvu i u svijetu u kojem se pojedinac suočava s velikom količinom informacija (vidi Europski sud, *Stoll protiv Švicarske* [VV], presuda od 10. prosinca 2007. godine, predstavka broj 69698/01, točka 104.).

46. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u ovom predmetu utvrdili da apelant nije postupao u dobroj vjeri jer nije kontaktirao tužitelje s ciljem provjere prenesenih navoda. U svezi s tim, Ustavni sud naglašava da nije sporno da je, prema stavovima Europskog suda i Ustavnog suda (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-18/20 od 20. listopada 2021. godine, točka 39., objavljena na www.ustavnisud.ba), traženje reakcije druge strane zahtjev profesionalizma i novinarske etike, što se mora uzeti u obzir prilikom odlučivanja o tome je li miješanje u pravo novinara iz članka 10. Europske konvencije bilo proporcionalno zaštiti prava tužitelja iz članka 8. Europske konvencije. Međutim, Ustavni sud smatra da za zaključak o načinu postupanja, *bona fide* ili *mala fide*, nije bilo dovoljno samo zaključiti da apelanti nisu provjerili prenesene informacije (*op. cit.*, AP-1104/20, točka 43.) jer je, kako je do sada navedeno, postojao niz faktora koje su redovni sudovi trebali imati u vidu. Naime, u ovom slučaju autor i dnevni list su čitateljima jasno dali do znanja da je sugovornik iznosio svoja saznanja o ulozi tužitelja u spornim događajima. Također, sporni članci nisu pisani u stilu istraživačkog novinarstva, već, kako je navedeno, sadrže informacije koje je naveo sugovornik dnevnog lista. Te izjave su bile prenesene u kontekstu u kojem se vodila rasprava o poslovanju i stečaju "Alumine" i drugih pravnih osoba i u kontekstu istraga nadležnih tužiteljstava. Pri tome, ne postoje elementi koji bi pokazali da su sporni članci motivirani istinskom namjerom dnevnog lista, u kojem je apelant bio urednik, da naruši ugled tužitelja. Dakle, dnevni list je, u biti, izvješćivao o onome

što su drugi govorili ili o onome što se razumno moglo zaključiti iz događaja koji su se nesporno dogodili. Prema tome, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da dnevni list prilikom objavljivanja spornih članaka nije postupao profesionalno, te u skladu s novinarskom etikom obavio dužnost informiranja javnosti o pitanju od javnog interesa.

47. Osim toga, glede zaključaka Okružnog suda da protiv tužiteljâ nije vođena istraga i da je apelant prije objavljivanja spornog sadržaja od nadležnih institucija – suda, tužiteljstva i policije mogao dobiti podatke, Ustavni sud zapaža da je u spornim člancima upravo problematizirano postupanje istražnih organa u svezi s provođenjem istrage protiv tužiteljâ. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća na stav da objavljivanje novinskog članka i informacija u njemu nije isto što i optužnica nadležnog tužiteljstva, kao i da novinar nije organ kaznenog progona (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-3848/20 od 20. travnja 2022. godine, točka 53., objavljena na www.ustavnisud.ba). U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je zadatak medija, odnosno novinara, obavještavanje javnosti o bitnim događajima od javnog interesa, pa i informiranje o postojanju sumnje da su počinjena kaznena djela. Ovakav zadatak medija, za razliku od zaključaka redovnih sudova u osporenim odlukama, podrazumijeva informiranje i prije donošenja pravomoćne kaznene presude. Ustavni sud podsjeća da novinari/mediji nisu dužni provjeravati iznesene navode na način kako to redovni sudovi u konkretnom slučaju obrazlažu, s obzirom na to da mediji/novinari to nisu u mogućnosti. Cilj navođenja takvih informacija je potaći nadležne državne organe da provjere točnost iznesenih informacija (vidi, *op. cit.*, AP-1104/20, točka 38.). Stoga, Ustavni sud smatra da bi se nametanjem dužnosti novinarima da određene tvrdnje o nezakonitim radnjama dokazuju samo pravomoćnim sudskim presudama ili izvješćima suda, tužiteljstva ili policije pretjerano ograničilo njihovo pravo na slobodu izražavanja koje, kako je već navedeno, ima ključnu ulogu u demokratskom društvu.

48. Imajući u vidu sve navedeno, posebno sadržaj spornog izražavanja u kontekstu svih relevantnih okolnosti konkretnog

slučaja, Ustavni sud smatra da redovni sudovi obvezivanjem apelanta na naknadu nematerijalne štete nisu postigli pravičnu ravnotežu između dva konkurentna prava, odnosno prava tužiteljâ na ugled i apelantovog prava na slobodu izražavanja. Stoga, Ustavni sud smatra da osporene presude nisu proporcionalne zakonitom cilju kojem se teži i da obvezivanje apelanta na isplatu naknade nematerijalne štete u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu u smislu članka 10. stavak 2. Europske konvencije.

49. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

b) Ostali navodi

50. S obzirom na zaključak u svezi s kršenjem prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava i članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno obrazlagati i prigovore u svezi s kršenjem prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VII. Zaključak

51. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije jer redovni sudovi prilikom obvezivanja apelanta na isplatu nematerijalne štete nisu postigli pravičan balans između njegovog prava na slobodu izražavanja i prava tužiteljâ na zaštitu ugleda.

52. Na temelju članka 59 st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

53. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

С А Д Р Ж А Ј

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 745 Одлука о допуни Одлуке о додатку на плату државним службеницима у Граничној полицији Босне и Херцеговине (српски језик) 1
 Одлука о допуни Одлуке о додатку на плату државним службеницима у Граничној полицији Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 1
 Одлукао допуни Одлуке о додатку на плаћу државним службеницима у Граничној полицији Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 2
- 746 Рјешење о разрјешењу замјеника директора Архива Босне и Херцеговине (српски језик) 2
 Рјешење о разрјешењу замјеника директора Архива Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 2
 Рјешење о разрјешењу замјеника равнатеља Архива Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 3

**ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 747 Правилник о измјенама и допунама Правилника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине у вези с извјештавањем о имовини и интересима (српски језик) 3
 Правилник о измјенама и допунама Правилника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине у вези с извјештавањем о имовини и интересима (bosanski jezik) 5
 Правилник о измјенама и допунама Правилника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине у вези с извјешћавањем о имовини и интересима (hrvatski jezik) 7
- УСТАВНИ СУД
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**
- 748 Одлука број АП-3188/21 (српски језик) 9
 Одлука број АП-3188/21 (bosanski jezik) 17
 Одлука број АП-3188/21 (hrvatski jezik) 23

SLUŽBENI GLASNIK
 BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
 БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
 Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прусина

Техничка припрема:

Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ

Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево

За штампарију: Мухамед Мирвић

Телефони:

Централа: 033 72 20 30
 Директор: 033 72 20 61
 Уредништво: 033 72 20 38
 Рачуноводство: 033 72 20 48
 Служба за правне и опште послове: 033 72 20 51
 Претплата: 033 72 20 54
 Огласни одјел: 033 72 20 49 и 72 20 50
 Комерцијала са
 пословницом и продајом: 033 72 20 43
 Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши
 УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11

ASA BANKA ДД Сарајево 134-470-10067655-09

ADDIKO BANK АД

Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12

RAIFFEISEN BANK DD BiH Сарајево

161-000-00071700-57

Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од
 изласка листа.

Идентификацијски број 4200226120002

Порески број 01071019

ПДВ број 200226120002

Претплата за I полугодиште 2026. године на
 "Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba>

Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику

e-mail: redakcija@slist.ba - oglasis@slist.ba - pretplata@slist.ba -
racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba